23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1999 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 199 (1945)

Ազգ
Azg
armenian daily

Ինտերմոթոր Արմենիա փբը
Դայմլերքրայսլերի գլխավոր ներկայացուցիչը Հայաստանում
Intermotor Armenia IV CJSC
General Distributor for DaimlerChrysler in Armenia
Արամի փ., թիվ 2, Երևան, 375010, Հայաստան
Հեռ. (374-2) 581275, 528085, ֆաքս (374-2) 565179
Mercedes-Benz
The Future of the Automobile
Ավտոմեքենայի ապագան

ՀԵՏԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հոկտեմբերի 27-ի գործում նոր մանրամասներ

ԱԺ-ում Նաիրի Հունանյանի գործակիցները բավական մեծաքիվ են եղել

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Նաիրի Հունանյանի գործում արդեն նկատվում են դրական տեղաշարժեր եւ պարզաբանվում են նորանոր մանրամասներ: Հոկտեմբերի 27-ի նիստի հեռուստատեսային տեսագրման ժապավեններն, ըստ ամենայնի, կդառնան բանալիների այն խուրձը, որոնց օգնությամբ հնարավոր կլինի բացել նախաճնության դեռեւս փակ շատ դռներ: Արդեն դանդաղեցված է ԱԺ աշխատակազմին եւ լրագրողներին դուրս բերելու հատվածների տեսանյութը, ինչը հնարավորություն է տալիս հայտնաբերելու Նաիրի Հունանյանի հանցակիցներին ԱԺ դահլիճում: Աշխատակազմին ԱԺ դահլիճի ետնամասի դռնից հստակորեն դուրս է բերել ճերմակ վերնաշապիկով, փողկապով եւ կոստյումով մոտ 35 տարեկան մի անձնավորություն, որը բավական ընտանեվարի է վերաբերվել այնտեղ նստած ԱԺ աշխատակազմի անդամներին, փորձագետներին: Նրանց բոլորին դուրս բերելուց հետո այդ ինքնավստահ տղամարդը ձեռքով կանչել է Կարեն Հունանյանին, նրան ինչ-որ ցուցումներ տվել, ապա նրան մոտեցել է Նաիրի Հունանյանի քեռին, վերջինիս հետ եւս հանգամանալից զրուցելուց եւ ԱԺ դահլիճում ինչ-որ ուղղություններ ցույց տալուց հետո միայն այդ առայժմ անհայտ դեմքը դուրս է եկել դահլիճի ետնադռնով:

Սկսվել է ԱԺ աշխատակազմի հոկտեմբերի 27-ի նիստին մասնակցած անձանց հարցաքննությունների նոր շրջան, որը, կարծում ենք, արագ ի հայտ կբերի, թե ով էր այդ ինքնավստահ շարժումներով եւ հանցագործներին ցուցումներ տվող տղամարդը: Հիշեցնենք, որ մինչ կադրերի դանդաղեցումը եւ ուշադիր զննումը, որոշ վկաներ արդեն ցուցումներ էին տվել, թե դահլիճի վերջնամասում՝ լրագրողների շարքերում, իրենք նկատել են ահաբեկիչների, որոնք անգամ կրակել են: Բայց այս կադրերը պարզ են դարձնում, որ ահաբեկիչների հանցակիցները նստած են եղել ոչ թե լրագրողներին հատկացված տեղերում, այլ կողքի թեւում, ուր սովորաբար նստում են կառավարության հրավիրյալները եւ ԱԺ աշխատողները: Այս հանցագործներն անկասկած մի աստիճան ավելի բարձր դիրքի են, քան բուն կատարողները՝ Նաիրի եւ Կարեն Հունանյանները, Վռամ Գալստյանը, Դերենիկ Բեջանյանն ու Էդ. Գրիգորյանը: Նրանք փաստացի ուղղորդել եւ վերահսկել են ահաբեկչական գործողության կատարումը: Նրանց ճանաչումը եւ արագ ձերբակալումը նոր լույս կսփռի հանցագործության իրական ծրագրավորողներին բացահայտելու գործում:

Տես ▸ էջ 3

ԵԱՀԿ ԳԱԳԱԹԱԺՈՂՈՎ

Վարդան Օսկանյան. «Թուրքիայի պատրաստակամությունը շատ ավելի ցայտուն է ու ակնհայտ, քան երբեւէ եղել է»

ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ
Ստամբուլ-Երեւան

«Կարծում եմ, մենք վերացրել ենք Լիսաբոնյան գագաթաժողովի բացասական հետեւանքները, որոնք բանակցային գործընթացում խանգարող տարրեր էին, իսկ ձեռք ենք բերել միջազգային հանրության աջակցությունն այն գործընթացի, որն այսօր գոյություն ունի Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների միջեւ», Ստամբուլից Երեւան մեկնելուց առաջ, գնահատելով ԵԱՀԿ վերջին գագաթաժողովի արդյունքները, ասաց ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանը: ԵԱՀԿ հավանություն է տվել բոլոր այն արդյունքներին, որոնք առ այսօր ձեռք են բերվել երկու երկրների նախագահների հանդիպումների ժամանակ: ՀՀ արտգործնախարարը բարձր գնահատեց եւ դրական որակեց գագաթաժողովի արդյունքները: Ըստ նրա, թեեւ ամփոփիչ հռչակագրում չկան որոշակի լուծումներ, սակայն առնվազն չկա խոչընդոտող որեւէ հանգամանք:

Տես ▸ էջ 2

Տաշիրում աղանդավորները մատուռ են ավերել եւ ոչնչացրել սրբապատկերներ

Մեր հանրապետությունում աղանդների նկատմամբ հանդուրժողականության մթնոլորտը ի չարս են օգտագործում կրոնական բազմաթիվ աղանդները «աչքի ընկնելով» նաեւ հանցավոր գործունեությամբ: Տաշիրում աղանդավորները վերջերս ավերել են Լոռարում գտնվող ժայռափոր սրբավայր-մատուռը եւ ոչնչացրել սրբապատկերները: Տաշիրի հոգեւոր հովիվ հայր Գեւորգը Պալյանը խորապես վրդովված է եւ խնդրել է լրատվամիջոցների աջակցությունը՝ նման անթույլատրելի երեւույթները կանխելու նպատակով հասարակական կարծիք ձեւավորելու համար: Աղանդավորները ոչնչացրել են նաեւ նույն տարածաշրջանի Մեծավան գյուղի «Խաչքար» կոչվող մատուռի սրբապատկերները: Հուսանք, որ համապատասխան գերատեսչությունները եւս կձեռնարկեն անհրաժեշտ միջոցներ՝ նման երեւույթները կանխելու եւ հետագայում աղանդավորների նկատմամբ հանդուրժողականությունը «մեղմելու» համար:

ՄԱՌՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ
Վանաձոր

Սերժ Սարգսյանը՝ անվտանգության խորհրդի քարտուղար

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը նոյեմբերի 20-ին հրամանագիր է ստորագրել «ՀՀ նախագահին առընթեր ազգային անվտանգության խորհրդի մասին» 1998 թ. հունիսի 12-ի հրամանագրում լրացում կատարելու մասին, համաձայն որի Ազգային անվտանգության խորհրդի կազմում ընդգրկվել է նախագահին առընթեր ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղարը, տեղեկացնում է նախագահի մամլո գրասենյակը:

Ռոբերտ Քոչարյանի նոյեմբերի 20-ի մեկ այլ հրամանագրով Սերժ Սարգսյանը նշանակվել է ՀՀ նախագահին առընթեր ազգային անվտանգության խորհրդի քարտուղար:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հեռուստամարաթոն. Ք. Քըրքորյանն արդեն նվիրել է 1 մլն դոլար, Լուիզ Սիմոն Մանուկյանը՝ 350 հազար

Ինչպես տեղեկացրել ենք նախապես, առաջիկա նոյեմբերի 25-ին, Մ. Նահանգների Գոհաբանության (Թենքսգիվինգ) օրը, Լոս Անջելեսում կմեկնարկի հեռուստամարաթոն ամբողջ ամերիկահայության համար: ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի ներկայությամբ անցկացվելիք մարաթոնի հասույթը կտրամադրվի Լեռնային Ղարաբաղի հյուսիս-հարավ մայրուղու շինարարությանը: Հեռուստամարաթոնը դեռեւս չսկսված՝ արդեն հայտնի են երկու նվիրատուների անուններ՝ Քըրք Քըրքորյան եւ Լուիզ Սիմոն Մանուկյան: Ազգային երկու բարերարները համապատասխանաբար նվիրել են 1 մլն եւ 350 հազար դոլար:

ՀՀ պաշտպանության նախարարը՝ Մոսկվայում

ՄՈՍԿՎԱ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Համագործակցության հարավային բնագծերի պահպանությունն ու պաշտպանությունը կքննարկեն Հայաստանի եւ Ռուսաստանի ռազմական գերատեսչությունների ղեկավարները: Ինչպես ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնել են ՌԴ պաշտպանության նախարարության մամլո ծառայությունում, այսօր պաշտոնական այցով Մոսկվա է ժամանում Հայաստանի պաշտպանության նախարար, գեներալ-լեյտենանտ Վաղարշակ Հարությունյանը: Ռուսաստանի Դաշնության մարշալ Իգոր Սերգեեւի հետ կայանալիք հանդիպման ընթացքում Վ.Հարությունյանը կքննարկի «ռուս-հայկական երկկողմ ռազմական եւ ռազմատեխնիկական համագործակցության հետագա զարգացման» հարցերը: Հայաստանի պաշտպանության նախարարը կայցելի Ռուսաստանի զինված ուժերի համազորային ակադեմիա: Այստեղ նա հանդիպում կունենա պրոֆեսորադասախոսական կազմի եւ ունկնդիրների հետ: Այցը կշարունակվի մինչեւ նոյեմբերի 24-ը:

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻՑ ՀԵՏՈ

«Մինչդեռ ոմանք կանխավայելում էին հայ դիվանագիտության ձախողումը», հիշեցնում է Ռ. Միրզախանյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: ԵԱՀԿ Ստամբուլի գագաթաժողովի արդյունքներին դրական գնահատական է տվել Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության (ՀՌԱԿ) հանրապետական վարչության նախագահ Ռուբեն Միրզախանյանը:

Սնարքի թղթակցի հետ հարցազրույցի ժամանակ Միրզախանյանը նշեց, որ Ստամբուլի հաղթանակը Հայաստանի դիվանագիտության շատ լուրջ նախապատրաստական աշխատանքի արդյունքն է: ՀՌԱԿ-ի նախագահը նշեց գագաթաժողովի Ամփոփիչ Հռչակագրի կարեւորությունը, որտեղ ողջունվում է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ երկկողմ հանդիպումների գործընթացը, ինչպես նաեւ խոսվում է Մինսկի խմբի շրջանակներում ԵԱՀԿ-ի կողմից արդյունավետ աշխատանք տանելու անհրաժեշտության մասին:

Դրա հետ մեկտեղ, Միրզախանյանը հիշեցրեց, որ հենց գագաթաժողովի նախաշեմին տեղի ունեցան հոկտեմբերի 27-ի ողբերգական իրադարձությունները, որոնք որոշ հայ քաղաքագետներին առիթ տվեցին ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման խաղաղ գործընթացին առնչվող ամփոփիչ փաստաթղթի եւ հեռանկարների վերաբերյալ «սարսափելի» ենթադրություններ կատարել: «ԵԱՀԿ Լիսաբոնի գագաթաժողովի արդյունքների համար անմիջականորեն մեղավոր անձինք, փաստորեն, ցանկանում են Հայաստանը վերադարձնել արտաքին քաղաքականության այն ձախողումներին, որոնց մեղավորները հենց իրենք էին», ընդգծեց ՀՌԱԿ-ի նախագահը: Նրա խոսքերի համաձայն, դրանք առաջին հերթին հանրապետության նախկին իշխանությունների ներկայացուցիչներն են, որոնք ամեն կերպ ձգտում են ամբողջ աշխարհի առաջ վարկաբեկել Հայաստանը եւ նրա քաղաքական ղեկավարությանը եւ հոգու խորքում չարախնդում են կանխավայելելով հայ դիվանագիտության հնարավոր անհաջողությունները:

«Ես չեմ խուսափում ստույգ անուններից, սակայն նրանք ինձ մոտ նողկանք են առաջացնում: Ապշում եմ, թե ինչպես կարող է հայ մարդը, ձեռքերը շփելով, Լեռնային Ղարաբաղի առնչությամբ տարվող բանակցությունների գործընթացի ձախողումն ակնկալել», հայտարարեց Միրզախանյանը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ոլորտից

Էներգետիկայի հանձնաժողովի երեկ հրավիրած ասուլիսից առաջ մի փոքր անհանգիստ էի. գործունեության 2,5 տարվա ընթացքում անկախ (միջգերատեսչական) այս մարմինը մեր բնակչությանը բարի լուր հաղորդելու առիթ չէր ունեցել, քանզի մասնավորապես էլեկտրաէներգիայի սակագները շարունակ աճելու հակում էին դրսեւորում՝ էներգետիկայի հանձնա-րով գերկորուստների կրճատում, ծախսերի ռացիոնալացում, կառուցվածքային բարեփոխումներ համակարգի ներսում։ Էլեկտրաէներգիայի արտադրության եւ բաշխման համակարգի աշխատողների թիվը 22-23 հազար հոգի (տարբեր խոսափողներից շրջանառվող 30 հազարն ամբողջ էներգետիկ համակարգի աշխատակիցների թիվն է, որը հանիրավի նույնացվում է էլեկտ-րեւանի Կենտրոն համայնքի ամբողջական ջեռուցումն առաջվա պես ապագայի խնդիր է եւ առայժմ կարող է լուծվել միայն լոկալ ջերմամատակարարման մակարդակով, խնդիրը ջերմամատակարարման շուկա եւ օրենսդրական դաշտ ապահովելն է։

Էլեկտրաէներգիայի գիշերային սակագների կիրառման (բազմասակագնանոց հաշվիչների տեղադր-

Ձեզ ու մեզ մեծ ավետիս. 2000 թ. էներգետիկ սակագները չեն բարձրանա

ժողովին յուրատեսակ լավության նոխազի դերակատարություն վերապահելով։ Երեկ այդ տխուր ավանդույթը խախտվեց. հանձնաժողովի նախագահ Վարդան Մովսիսյանը լրագրողներին անթաքույց ուրախությամբ տեղեկացրեց, որ էլեկտրաէներգիայի եւ գազի սակագների բարձրացում 2000 թ. չի լինելու, իսկ ջեռուցման սակագները որոշ չափով (ոչ էականորեն) նույնիսկ կարող են նվազել։ Սա, ըստ ամենայնի, նշանակում է, որ միջազգային արժութային կազմակերպություններն ըմբռնումով են մոտենում Հայաստանի սոցիալական հիմնախնդիրներին՝ հասկանալով, որ սակագնային կոշտ քաղաքականություն թելադրելով հայ էներգետիկներին պարարտ հող են ստեղծում սոցիալական աննախադեպ պայթյունի համար։ Պրն Մովսիսյանն անդրադարձի համարեց «Ազգի» այդ ենթադրությունը՝ հավաստիացնելով, թե խոսքը ոչ թե թելադրանքի մասին է, այլ հանուն «մեր իսկ շահերի» (համակարգի վե-րաէներգետիկայի համակարգի աշխատողների թվի հետ), մասնավորապես, նախատեսված է հասցնել 16-17 հազարի։

Ինչ վերաբերում է ջերմային էներգիային, ապա կենտրոնացված ջեռուցման սակագները տարբեր են տարբեր մատակարարող ձեռնարկությունների հանրապետության ութ քաղաքների ջեռուցումն ստանձնած ինը օբյեկտների համար (այդ թվում երկուսը Երեւանյան)։ Երեւանը, Աբովյանը, Վեդին կջեռուցվեն 90 օր 1 քմ տարածքի համար սահմանված համապատասխանաբար 1450, 1252 եւ 1323 դրամի դիմաց, Գյումրին, Հրազդանը, Սեւանը եւ Ջերմուկը 120 օր, 2616, 1223, 1678 եւ 1634 դրամ սակագնով, Չարենցավանը 100 օր, 1236 դրամով 1 քմ-ի համար։ Սակագների տարբերությունը կախված է տեղանքի ջերմային բնորոշիչներից (Գյումրին, օրինակ, ամենացուրտ շրջաններից է), ջեռուցման սեզոնից, վառելիքի տեսակից, ջեռուցող կազմակերպություն-ման) գործընթացը դանդաղում է եւ 1,5-2 ամսով կձգձգվի հաշվիչների մրցույթում հաղթած ձեռնարկության ֆինանսական դժվարությունների պատճառով. անապահով ընտանիքների համար նախատեսված 7500 հաշվիչի արտադրությունն ուշանում է, բնակչությունն իր հերթին իներտ է սեփական նախաձեռնությամբ (միջոցներով) հաշվիչներ տեղադրելու հարցում։ Գործերը համեմատաբար բարվոք են առավել խոշոր սպառողների (փոքր ձեռնարկությունների) պարագայում։ Գազամատակարարման վերականգնումը նույնպես դանդաղում է մասամբ չվճարումների (այս ոլորտում 1994-95 թթ. մինչեւ այսօր 10 մլրդ դրամի պարտք է կուտակված, որը տոկոսային աճով աճելու միտում ունի. եթե 94-95 թթ. վճարումների տոկոսը 45-50 էր, ապա այսօր հազիվ հասնում է 20-25 տոկոսի), մասամբ էլ բազմաբնակարանանոց շենքերի անվտանգության ապահովման դժվարությունների պատճառով. կենտրոնական ջեռուցման բացակայությամբ այդ շենքերի գազամատակարարումը վտանգավոր է, սակայն մշակված է հայեցակարգ, որը, պրն Մովսիսյանի կարծիքով, թույլ կտա ժամանակի ընթացքում կարգավորել այդ խնդիրն ինչպես անվտանգության, այնպես էլ ֆինանսավորման տեսակետից։

Անհրաժեշտ կլինեն որոշակի կանխավճարներ, ասաց նա՝ «Հայռուսգազարդ» ՓԲԸ նախագահ Ռոլանդ Ադոնցի ասուլիսում վկայակոչված կանխավճարի չափը 40 հազար դրամ, չհիմնավորված համարելով։ Համատեղ քննարկումներից հետո այդ չափը կիսակեցվի (կնվազի) եւ, պրն Մովսիսյանի համոզմամբ, կտարբերվի հիշյալ արժեքից։ Ըստ կանխատեսումների, 2000 թ. էլեկտրաէներգիայի արտադրության ծավալը կավելանա 4-5 տոկոսով, ներքին սպառումը մոտ 3 տոկոսով, այդ թվում բնակչության կողմից 5 տոկոսով։ Արտահանումն, ընդհակառակը, ակնկալվում է բարձրացնել 25 տոկոսով։

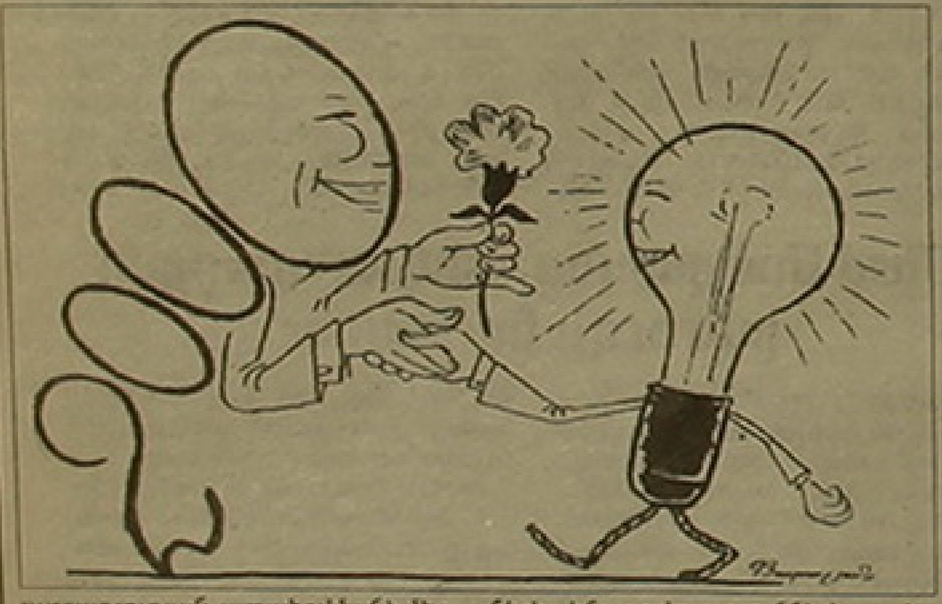

րարտադրության ապահովման) մեջ ներկայացվող որոշակի խնդիրների, օրինակ, ծախսված էլեկտրաէներգիայի դիմաց լիարժեք գանձումներ ապահովելու։

Սակագների «սառեցումը» պայմանավորված է ներքին ռեսուրսների մոբիլիզացման համալիր ծրագրերից ակնկալվող դրական լուծումնե-ների հնարավորություններից, ջեռուցման ցանցերի վիճակից եւ շենքերի հարմարավետության ցուցանիշներից։

Նախորդ տարվա համեմատ ջեռուցման սակագները 30-50 (Հրազդանում, որը ջերմային էներգիայի սեփական աղբյուր ունի, ամբողջ 600) դրամով նվազել են։ Ե-

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Պերճական ռումբի մասին ստացված անանուն զանգը կեղծ տագնապ դուրս եկավ

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Նոյեմբերի 22-ին Երեւանի Հանրապետության հրապարակի վրա գտնվող կառավարական շենքում, որտեղ տեղակայված են սեփականաշնորհման եւ էներգետիկայի նախարարությունները, արտակարգ իրավիճակ էր։

Ինչպես լրագրողներին տեղեկացրեց ՆԳ փոխնախարար, միլիցիայի գեներալ Հովհաննես Վարյանը, ժամը 14.00-ի սահմաններում ահազանգ էր ստացվել շենքում տեղադրված ռումբի մասին։ ՆԳ էր զանգահարել սեփականաշնորհման նախարար Պավել Ղալթախչյանը, որը հայտնել էր անհայտ անձնավորության կողմից հեռախոսով արված հայտարարության մասին։

Շենքից աշխատակիցներին էվա-կուացնելուց հետո ՆԳ եւ ԱԱ նախարարությունների ստորաբաժանումները զենք-զինամթերք որոնող հատուկ վարժեցված շների օգնությամբ ստուգեցին 6 հարկանի շենքի բոլոր սենյակները։ 1,5 ժամ տեւած ստուգումների արդյունքում, սակայն, որեւէ պայթուցիկ սարք չհայտնաբերվեց։

«Հեռախոսային խուլիգանություն», այսպիսի գնահատական տվեց միջադեպին Հովհաննես Վարյանը։ Նրա խոսքերով, ահաբեկչության մասին խոսք կարող էր գնալ միայն պայթուցիկի հայտնաբերման դեպքում։

Հիշատակելով մեկ շաբաթ առաջ տեղի ունեցած դեպքը, երբ անանուն զանգից հետո իրականացված ստուգման արդյունքում Ազգային ժողովի նիստերի դահլիճում պայթուցիկ փաթեթ հայտնաբերվեց, Վարյանը կարծիք հայտնեց, որ փորձ է արվում լարված իրավիճակ ստեղծել եւ ահաբեկել բնակչությանը։ Պատասխանելով «Նոյյան տապանի» թղթակցի հարցին, պրն. Վարյանը նշեց, որ ինքը 99 տոկոսով չէր հավատում ռումբի գոյությանը, սակայն անգամ փոքր հավանականության դեպքում անհրաժեշտ էր ստուգել։ «Կարծում եմ, որ սա իմ պրակտիկայում վերջին «ռումբը» չէ», նշեց գեներալը։ Նա հավաստիացրեց, որ ամեն բան կարվի այս դեպքերի մեղավորներին հայտնաբերելու եւ պատասխանատվության ենթարկելու համար։

ԱՐԺՈՒՅԹ

Լրացավ հայկական դրամի վեց տարին

Վեց տարի առաջ Հայաստանում ներդրվեց ազգային արժույթը՝ հայկական դրամը։ Եթե փորձենք մի մի փոքր պատմական էքսկուրս կատարել մինչեւ 93 թվականի այս օրերը, երբ հայկական թղթադրամն ու լուման ներմուծվեցին հայաստանյան շուկա, պարզ է դառնում, որ ազգային փոխարժեքը, չնայած հարաճուն արժեզրկմանը, շարունակում է դիմակայել՝ ի հեճուկս տնտեսության ու շուկայի առավել կտրուկ ու ակնհայտ վայրիվերումների։ Հիշեցնենք, որ դրամի ներդրման օրվանից էլ սկսվեց նրա բուռն արժեզրկումը. դրամը շրջանառության մեջ մտնելու պահից ընդամենը երկու ամիս անց արժեզրկվել էր արդեն 10 անգամ, եւս երկու ամիս անց՝ 20 անգամ։ Այսպես շարունակվեց մեկ տարի, երբ դրամը սկսեց կայունության միտումներ ցուցաբերել։ Երկրորդ տարում ազգային արժույթի փոխարժեքը դոլարի նկատմամբ կազ-մում էր 420 դրամ։ Այդ ժամանակվանից սկսած դրամի արժեզրկումը շարունակվել ու շարունակվում է մինչեւ մեր օրերը։ Հիշեցնենք նաեւ, որ հայկական դրամի «հայրերն» են Կենտրոնական բանկի ներկայիս նախագահ Տիգրան Սարգսյանը, այն ժամանակվա, ինչպես նաեւ այսօրվա ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը (առաջին թղթադրամների վրա նրա ստորագրությունն է), Իսահակ Իսահակյա-նը, Ժանիկ Ժանոյանը եւ Բագրատ Ասատրյանը։ Տեղեկացնենք նաեւ, որ ՀՀ ԿԲ-ն ավանդական է դարձել յուրաքանչյուր տարի դրամի ծննդյանը նշել մի նոր հուշադրամով, անցյալ տարի դա «Անահիտն» էր՝ 25 հազար անվանական արժեքով, այս տարի «Տիգրան Մեծը»՝ 50 հազար անվանական արժեքով։ Ոսկե հուշադրամը շրջանառության մեջ դրվեց երեկվանից։

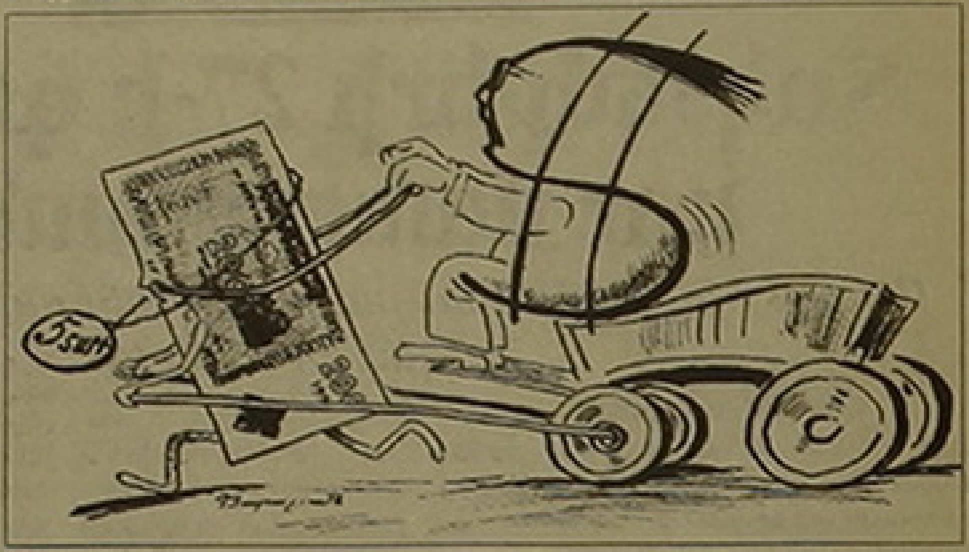

Վ. Ս.

Վարդան Օսկանյան. «Թուրքիայի պատրաստակամությունը ...»

Սկիզբը էջ 1

ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների՝ գագաթաժողովին ներկայացրած զեկույցում նշվում է, որ որոշակի փուլում բանակցություններին պետք է միանա նաեւ Լեռնային Ղարաբաղը։ Արդյոք առաջին անգամ նման դրույթի ամրագրումը պայմանավորվա՞ծ է միջնորդների հետ ունեցած բանակցություններով, թե՞ Քոչարյան-Ալիեւ երկխոսությամբ։ Ի պատասխան այս հարցի, Վարդան Օսկանյանը նշեց, որ դեր է խաղացել թե՛ մեկը, թե՛ մյուսը. մի կողմից դա երկու նախագահների հանդիպումների դրական տեղաշարժերի արդյունք է, մյուս կողմից՝ միջազգային հանրության կողմից այն գիտակցության, որ առանց Լեռնային Ղարաբաղի ակտիվ մասնակցության եւ համաձայնության, հարցի կարգավորումը անհնար է։ Այժմ, Վարդան Օսկանյանի խոսքերով, բոլորը սպասում են, թե նախագահները ե՞րբ կկարողանան սկզբունքային հարցերի շուրջ եղած խոչընդոտները վերացնել, որպեսզի գործընթացը տեղափոխվի Մինսկի խմբի շրջանակ։ Սա արդեն ինքնաբերաբար ենթադրում է ԼՂ մասնակցությունը բանակցություններին։

ՀՀ արտգործնախարարը թյուրիմացության արդյունք համարեց այն լուրը, թե Հայաստանի խորհրդարանում տեղի ունեցած ողբերգական դեպքերը կանխեցին հայ-ադրբեջանական համաձայնության ստորագրումը Ստամբուլում։ Վ. Օսկանյանի համոզմամբ, ամեն դեպքում նման փաստաթղթի ստորագրումը օրակարգում չի եղել։ Թերեւս, հնարավոր էր, որ հռչակագրում ԼՂ վերաբերող հատվածը բովանդակային առումով մի փոքր ավելի որոշակի լիներ։

ՀՀ արտաքին գերատեսչության ղեկավարի գնահատմամբ, Հայաստանում կատարված վերջին դեպքերը որոշակի դադար են բերել գործընթացում։ Վիճակն իրականում այնպես չէ, որ բոլոր խնդիրները հարթվել են, եւ այս դադարից հետո փաստաթուղթը պատրաստ կլինի ստորագրման։ Ընդմիջումից հետո գործընթացը շարունակություն կունենա, եւ այժմ դժվար է ասել, թե երկու նախագահները բանակցություններում ե՞րբ կգան այնպիսի համաձայնության, որ բոլոր ձեւակերպումներն ամրագրվեն թղթի վրա ու ներկայացվեն կողմերի եւ ժողովրդի հավանությանը։

Անդրադառնալով Քոչարյան-Քլինթոն հանդիպման մանրամասներին, Վարդան Օսկանյանը նախ այն գնահատեց շատ դրական եւ արդյունավետ։ Որքերս Քոչարյանն ԱՄՆ նախագահի ուշադրությունն է հրավիրել ՀՀ ներքաղաքական իրավիճակի, տնտեսական կացության վրա։ Շեշտվել է, որ նաեւ Հայաստանի ներքին քաղաքական կայունությունից եւ տնտեսական իրավիճակից է կախված խաղաղ կարգավորման գործընթացը։ Ուստի ներքին եւ միջազգային հանրության ջանքերը պետք է ուղղվեն Հայաստանի տնտեսության զարգացմանը, տնտեսական բարեփոխումների շարունակմանը, ներքաղաքական կայունության ապահովմանը։

Հանդիպման ժամանակ ընդգծվել է Թուրքիայի կողմից կոնկրետ քայլերով դրական ներգործություն ունենալու անհրաժեշտությունը, ներառյալ՝ ՀՀ-ի հետ հարաբերություններին ավելի դրական ընթացք տալն ու հնարավոր դրական արդյունքներն արձանագրելը։

Պատասխանելով «Ազգի» այն հարցին, թե Քոչարյան-Դեմիրել հանդիպումից հետո նշմարվո՞ւմ են արդյոք դրական տեղաշարժեր, արտգործնախարարը նշեց, որ առայժմ տեղաշարժը մթնոլորտի, տրամադրության մակարդակով է։ Այս փաստը Վարդան Օսկանյանը որակեց որպես առաջին կարեւոր քայլը, որը հնարավորություն կտա հասնելու ստույգ արդյունքների։ «Թերեւս առաջին անգամն է, գոնե վերջին տարիների ընթացքում, որ մեր քննարկումներն այսպիսի մթնոլորտում են ընթանում եւ թուրքական կողմի պատրաստակամությունը շատ ավելի զգալի է ու ակնհայտ, քան երբեւէ եղել է», հայտարարեց ՀՀ արտգործնախարարը։ Նա հույս հայտնեց, որ այդ մակարդակի վրա արձանագրված առաջընթացն ավելի կոնկրետ տեղաշարժեր կբերի հայ-թուրքական հարաբերություններում։

Մեր վաղվա համարում կարդալ Վ. Օսկանյանի հետ մեկ այլ հարցազրույց այս անգամ Գերմանիայից։

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պատկանում է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN, / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Աժ հերթական եռօրյան բացվեց վավերացման ենթակա օրենքների սովորական փաթեթով, սակայն ակնհայտ էր, որ խորհրդարանը պատրաստվում է վերագտնել իր քաղաքական դերակատարումը: Աժ պետաիրավական հարցերի հանձնաժողովի նորընտիր նախագահ Վիկտոր Դալլաքյանն «Ազգին» մանրամասնեց, որ իրենց հանձնաժողովի առաջնահերթ խնդիրներից մեկն է դառնալու Հայաստանի Սահմանադրության փոփոխությունների նախապատրաստումը: Աժ գործող կանոնակարգի 35-րդ հոդվածը հիմնավորում է, որ պետական-իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովի լիազորությունների շրջանակում է ժողովը` կազմելով զուտ սահմանադրական իրավունքի եւ օրենսդրության մասնագետներից բաղկացած հանձնաժողով, ինչը նշանակում է այս փոփոխությունների ծգծգման մի նոր պտույտ: Իսկ Աժ քաղաքական ուժերը հասկապես հոկտեմբերի 27-ին հաջորդած իրենց հրապարակային հայտարարություններում կարեւորում են օրենսդիր մարմնի դերի բարձրացումը եւ այս տրամաբանությամբ` Սահմանադրության սրբագրումը: Աժ կուսակցությունները համոզված են, որ սահմանադրական փոփոխությունները քաղաքական բնույթ են կրում, ուստի դրանք պետք է ուղղորդվեն կուսակցական գործիչների կողմից: Պատասխանը չէ, որ քաղաքական վերլուծաբաններն իբրեւ հնարավոր վաղաժամկետ խորհրդարանական ընտրությունների սահմանագիծ նշում են ամառը: Մեզ հայտնի դարձավ, որ պետաիրավական հարցերի հանձնաժողովում առավել նախանձախնդիր քննարկվելու է Աժ-ն լուծարելու նախագահի հնարավորությունների շրջանակը` հիշյալ 63-րդ եւ 55-րդ հոդվածները: 55-րդ հոդվածում նշվում է, որ նախագահը Աժ խոսնակի եւ վարչապետի հետ խորհրդակցելուց հետո կարող է արձակել խորհրդարանը եւ նշանակել արտահերթ ընտրություններ, սակայն դա անհնար է Աժ արձակումից ոչ շուտ րացմանը եւ ստանա Սահմանադրական դատարանի «այո»-ն: Բայց Աժ-ն ծեծերը ծալած չի հաղպղում: Նախագահի լիազորությունների որոշակի սահմանափակումը եւ նրա վերաբաշխումը Աժ-ի ու կառավարության միջեւ, ինչը խոստացված էր դեռեւս Վազգեն Սարգսյանի եւ Կարեն Դեմիրճյանի կողմից նախընտրական շրջանում, ակնհայտորեն պետք է առաջկայանա: Չմոռանանք նաեւ, որ Ռոբերտ Քոչարյանը եւ 98 թ. նախագահական ընտրություններին, եւ այս խորհրդարանական ընտրություններին հասարակությանը խոստանում էր սահմանադրական փոփոխությունները իրականացնել հենց այս

Աժ-ն փորձում է վերագտնել իր քաղաքական դերակատարումը

Փոխադարձ անվստահությունը իշխանության տարբեր թեւերի միջեւ` նախագահ-խորհրդարան

սահմանադրական փոփոխությունների մշակումը եւ ներկայացումը նախագահին` հանրաքվեի դրվելու համար: Իսկ Սահմանադրության հանրաքվեի բաժնի 111-րդ հոդվածում նշված է, որ Սահմանադրության փոփոխությունները կատարվում են հանրաքվեի միջոցով ՀՀ նախագահի կամ Աժ-ի նախաձեռնությամբ: Հանրապետության նախագահը Աժ մեծամասնության առաջարկով կամ համաձայնությամբ է հանրաքվեի դնում Սահմանադրության նոր տարբերակը կամ առաջադրվող փոփոխությունները: Նախագահն իրավասու է տարակարծություններ ունենալու դեպքում սահմանադրական փոփոխությունների փաթեթը վերադարձնել Աժ: 21-օրյա ժամկետում Աժ կարող է իր կամեցած փոփոխությունները վերախմբագրել ու վերստին հղել նախագահին: Աժ 2/3 ձայներով կրկին առաջարկված սահմանադրական փոփոխությունների փաթեթը հանրապետության նախագահը պարտավոր է դնել հանրաքվեի: Այս ընթացակարգը պետաիրավական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Վիկտոր Դալլաքյանն ուշադիր ուսումնասիրել է, որպեսզի խորհրդարանական իր հանձնաժողովի աշխատանքը չմթագնվի ինչ-ինչ օրենսդրական կամ քաղաքական գործոններով:

Նշենք, որ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն արդեն իրեն կից երկրորդ հանձնաժողովին է հանձնարարել 95 թ. հուլիսի 5-ին ընդունված բազմաչարչար Սահմանադրության փոփոխությունների խնդիրը: Առաջին հանձնաժողովը կուսակցական էր եւ ղեկավարվում էր ԻՄ նախագահ Պարույր Հայրիկյանի կողմից: Խորհրդարանական ընտրություններից հետո նախագահը լուծարեց այս հանձնա-

միջ: Մասնագետներին վերապահվելու է քաղաքական որոշումներին օրենքի տառի ձեւ տալու խնդիրը: Պետաիրավական հանձնաժողովի նախագահ Վիկտոր Դալլաքյանի հետ մեր զրույցից ակնհայտ էր, որ քաղաքական գործիչները որոշելու են սահմանադրության ոգին, իսկ տառը կամրագրեն իրավաբանների հետ մեկտեղ:

Աժ հնարավոր լուծարման եւ վաղաժամկետ ընտրությունների տարբերակն ակնհայտորեն մուտք է գործում քաղաքական օրակարգ: Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի համաձայն նորընտիր Աժ-ն չի կարող արձակվել հանրապետության նախագահի կողմից ընտրություններից հետո մեկ տարվա ընթացքում: Մեկ տարին լրանում է 2000 թ.-ի հունիսի 30, եւ ոչ ուշ քան 40 օրվա ընթացքում: Ներկա խորհրդարանը ընտրվել է մայիսի 30-ին, ուստի նրա լիազորությունների պաշտոնական դադարեցման ժամանակը չափազանց հեռու է, նույն հանգամանքը կարելի է վկայակոչել 98 թ. ապրիլին ընտրված նախագահի համար, քանզի Սահմանադրությամբ նախագահը չի կարող արձակել Աժ-ն միայն իր պաշտոնավարության վերջին վեց ամսում:

Այսպիսով, 2000 թ. ամռանը նախագահն իրավասու կլինի արձակել խորհրդարանը, եթե քաղաքական դասավորությունները նպաստավոր չլինեն իր դիտանկյունից, հատկապես որ Ղարաբաղին վերաբերող ցանկացած համաձայնագիր ստորագրվելուց հետո պետք է ենթարկվի Աժ վավե-

հունով` նախագահի, Աժ-ի, կառավարության լիազորությունների համակարգում:

Ազգային հեռուստատեսության դեմ դժգոհության մեծ ալիք

Երեկ Աժ-ում քաղաքական բոլոր շրջանակները, ինչպես նաեւ Աժ ղեկավարությունը` նախագահ եւ փոխխոսնակներ, քննարկում էին ազգային հեռուստատեսության ղեկավարի փոփոխության խնդիրը: Համբերության վերջին կաթիլը կիրակնօրյա «Օրակարգում» Տիգրան Նաղդալյանի շեշտադրումներն էին, ի մասնավորի` «բոլացե՛ք, առավելագույն բավականությունը ստացե՛ք» առաջարկը, որը գնահատվեց իբրեւ «հայհոյաբանություն»: Պատգամավորներից մեկի բնորոշմամբ, ազգային հեռուստատեսության նախագահն ազդվել է Սերգեյ Դորենկոյի նախընտրական կործանիչ օրինակով: Հիշեցնենք, որ ազգային հեռուստատեսությունից դժգոհությունը փոխանցվել է դեռ նախորդ Աժ-ից, արդա ամրակայվել հոկտեմբերի 27-ի դեպքերից հետո, երբ Աժ ՆԳ ԱԱ եւ պաշտպանության հարցերի մշտական հանձնաժողովը` Վահան Հովհաննիսյանի գլխավորությամբ բացասական գնահատական տվեց Աժ անվտանգությունն ապահովելուն վերաբերող «Օրակարգի» մի թողարկմանը, որի եթերում անընդհատ վկայակոչվում էր Կարեն Դեմիրճյանի ընդդիմանալը խորհրդարանում հսկիչ սարքեր տեղադրելուն եւ թիկնապահների ինստիտուտին: Երկուշաբթի Աժ անցագրային բաժնում հսկիչ սարքավորումն արդեն տեղադրված էր եւ գործում էր:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Հոկտեմբերի 27-ի գործում նոր մանրամասներ

Սկիզբը էջ 1

Դանդաղեցված եւ համապատասխան ծեփի բերված տեսագրությունից նաեւ ի հայտ է դառնում, որ օպերատիվ հարցերի նախարար Լեոնարդ Պետրոսյանին Կարեն Հունանյանն իրոք նպատակադիր է սպանել, որովհետեւ դանդաղ դիտումից ակներեւ է, որ Վազգեն Սարգսյանի վրա կրակելուց հետո ավտոմատի փողն ուղղվել է դեպի Լեոնարդ Պետրոսյանը, եւ նրան սպանելուց հետո միայն հանցագործը թեքվել է դեպի նախագահություն:

Բավական ուշագրավ է նաեւ տեսաժապավենի այն դրվագը, ուր Վազգեն Սարգսյանին եւ Կարեն Դեմիրճյանին սպանելուց հետո Նաիրի եւ Կարեն Հունանյաններն սկսել են կռանալ ու գետնից հավաքել կրակված պարկուճները, որոնք խնամքով լցրել են իրենց բաճկոնի եւ վերնազգեստի գրպանները: Հարց է ծագում, թե սկզբում ինչո՞ւ են այդպես խնամքով պարկուճները հավաքել հանցագործները: Պատասխանը միակն է` հանցագործության սկզբում ահաբեկիչներն ըստ ամենայնի կամեցել են ջրդնել հետքեր եւ սպանությունները պատճառաբանել իբրեւ թե ծագած փոխհրաձգությամբ: Երբ պարկուճները հավաքեին եւ անհետանային, ապա անհնար կլիներ ապացուցել, թե նրանց ծեռքի զենքերով են սպանվել Վազգեն Սարգսյանը, Կարեն Դեմիրճյանը, Յուրի Բախշյանն ու Լեոնարդ Պետրոսյանը: Իրերի այս դասավորության պարագայում հանցագործների այն պնդումը, թե իրենք սպանելու մտադրություն չեն ունեցել, այլ ընդամենը ցանկացել են ահաբեկել հանրապետության ղեկավարությանը, փոքր-ինչ ճշմարտանման կհնչեր: Սակայն ավելի ուշ սկսել է գործել երկրորդ սցենարը: Փաստենք նաեւ, որ ազգային անվտանգությունում, ուր հանցագործները վերջնականապես հանձնվեցին իրավապահներին, նրանց հագուստների գրպաններում ոչ մի պարկուճ չեն հայտնաբերել, թե որտե՞ղ են դատարկվել այդ պարկուճները, դեռ հայտնի չէ:

Զինվորական դատախազությանը, որի վարույթում է հոկտեմբերի 27-ի գործը, սպասվում է մեծածավալ աշխատանք, ուստի հանրապետական դատախազությունը եւ ազգային անվտանգությունը պետք է համագործակցված աջակցեն նրանց, հակառակ դեպքում անհեթեթ է ակնկալել հաջողություն: Առայժմ նախաքննության ընթացքը բավականին դանդաղում է, չափազանց մեծ ժամանակ են խլում վկաների ցուցմունքները եւ դրանց համադրումը: Դատախազությունը փորձում է նաեւ զերծ մնալ ամենաակնհայտ եւ առաջինը աչքի զարնող վարկածներով հրապուրվելուց, որպիսին է հատկապես ղարաբաղյան հետքը: Չնայած, դատախազությունից մեզ հայտնի դարձավ, որ արդեն քննչական խմբեր են եղել Ղարաբաղում, այնտեղ անհրաժեշտ օպերատիվ աշխատանք կատարել եւ վերադարձել:

Նաիրի Հունանյանի եւ նրա հանցակիցների հարցաքննությունից, ըստ քննիչների անմիջական տպավորության, պարզ է դառնում, որ այս ոճրագործության մանրամասների ամենահրազեկ անձը Նաիրի Հունանյանն է: Նրա եղբայրը, քննիչներից մեկի բնորոշմամբ, «սովորական ֆիլեր է», որին վերապահվել է առաջինը սպանելու, ոչնչացնելու գործողությունը: Նաիրի Հունանյանը եղել է հանցագործության մի որոշակի աստիճանի համակարգողը: Առայժմ նա գրեթե ոչինչ չի խոստովանել, բացի Մուշեղ Մովսիսյանի հետ կապված դրվագներից: Ինքնաստիպ է եւս մեկ հանգամանք, թե ինչպես իր հանցանքների ընթացքում Նաիրի Հունանյանը ծաղրում է ներկայիս խորհրդարանը: Քննիչներին նա հայտարարել է, որ ժամը 19:30-ից հետո ինքն այլեւս ոչ ոքի պատանդ չէր պահում, սակայն պատգամավորական դահլիճն ակնհայտորեն առավել բազմամարդ էր դառնում: Նաիրի Հունանյանը դա պատճառաբանել է որոշ պատգամավորների հերոս դառնալու` տկլոր պահին ծիծաղելի մղումով: Հետաքրքիր է հանցագործի գնահատականը` տրված խորհրդարանականներին:

Խորհրդարանը եւ հատկապես նրա աշխատակազմը հանցագործության բացահայտման անսպառ նյութ են պարունակում: Արդեն ճշտված է, որ Էդվարդ Գրիգորյանը, Վռամ Գալստյանը եւ Կարեն Հունանյանը դեպքից մեկ-երկու շաբաթ առաջ արդեն մի քանի անգամ եղել են Աժ-ում, թեպետ ոչ լրագրող են եղել, ոչ էլ առնչվել օրենսդրական աշխատանքին: Իսկ վերջին անգամ Էդ. Գրիգորյանն Աժ սրճարանում երկար ժամանակ զրուցել է հոկտեմբերի 27-ին ծանր վիրավորված եւ դեռեւս լիովին չապաքինված Անդրանիկ Մանուկյանի հետ, ընդ որում, Էդ. Գրիգորյանն իր այցը պատճառաբանել է Յուրի Բախշյանին` Աժ փոխխոսնակ ընտրվելու կապակցությամբ շնորհավորելու մղումով: Շնորհավորելուց երկու շաբաթ անց Էդ. Գրիգորյանը սառնասրտորեն մասնակցել է Յուրի Բախշյանի սպանությանը: Նախաքննության ընթացքում նոր շրջադարձ է հնարավոր: Վկաների եւ որոնվողների շրջանակը ընդլայնվում է:

Լարվածություն սոցծառայության կենտրոնում

Անցած շաբաթ հաստատվեցին քաղաքում ծավալված խոսակցությունները սոցիալական ծառայության Գյումրիի տարածքային կենտրոնում ստեղծված լարված մթնոլորտի, մասնավորապես տնօրեն Գագիկ Հովհաննիսյանի եւ որոշ թվով աշխատակիցների միջեւ լարվածության մասին: Աշխատանքային այցով Գյումրի ժամանած ՀՀ սոցապահովության նախարար Ռազմիկ Մարտիրոսյանը ծառայությունում առկա իրադրությունը բնութագրեց որպես «անառողջ մթնոլորտ», նշելով համարժեք քայլեր ձեռնարկելու անհրաժեշտությունը: Որպես թերեւս առաջին քայլ, նախարարի եւ Շիրակի մարզպետի միջեւ փակ դռների ետեւում կայացած հանդիպումից հետո սոցծառայության տնօրենն ազատվեց պաշտոնից, իսկ այժմ արդեն նաեւ նոր տնօրեն է նշանակվել:

Նախկին տնօրեն Գագիկ Հովհաննիսյանը, պատասխանելով լրագրողների հարցին, մասնավորապես նշել է, թե համակարգում տեղի է ունեցել 150 միլիոն դրամի յուրացում եւ իրեն աշխատանքից ազատելը նաեւ «կատարված կողոպուտը քողարկելու» միջոց է: Թե որքանով է ասվածը համապատասխանում իրականությանը, պետք է պարզի նախարարությունից սպասվող մասնագիտական հանձնաժողովը:

Ամերիկյան կարմիր խաչի շինծրագիրը շարունակվում է

Ամերիկյան կարմիր խաչի շինարարական ծրագրով, բարերար Քըրք Քըրքորյանի եւ Լինսի հիմնադրամի նվիրատված միջոցներով նախանցած կիրակի Գյումրիում շահագործման հանձնված 128 բնակարանները դեռ պետք է գտնեն իրենց երջանիկ տերերին: Շինարարությունն իրականացրած ամերիկյան կողմն ինքն է ստանձնել դրանց բաշխումը, որը շատ աշխատատար գործընթաց է, եթե նկատի ունենանք, որ կատարվելու է ոչ թե քաղաքապետարանի հերթացուցակների, այլ դիմումատուների գործերի սեփական ուսումնասիրության հիման վրա, առանձին մշակված եւ առայժմ ոչ լրիվ բացահայտված չափանիշներով: Ու քանի որ քաղաքում դեռեւս բնակարան ստանալու հավակնում է ավելի քան 14 հազար անօթեւան ընտանիք, դժվար չէ պատկերացնել, թե սա նաեւ դիմումատուների ինչպիսի մեծ ու հոգնեցուցիչ նոր հերթերի անխուսափելի առիթ է: Դիմումների ընդունումն ավարտվելու է մի քանի օրից:

Գյումրիում այս 8 բնակելի շենքերի կառուցումն ու հանձնումը Ամերիկյան կարմիր խաչի շինարարական ծրագրի առաջին փուլն էր: Երկրորդ փուլը, որի համար ստացվել է նաեւ Լինսի հիմնադրամի լրացուցիչ 15 մլն դոլարի նվիրատվությունը, գյումրեցիներին արդեն եկող տարվա համար խոստանում է եւս 14 շենք կամ, որ նույնն է, 232 բնակարան: Շենքերից 7-ի շինարարական աշխատանքների սկիզբը դրվել է այս տարվա դեռ հունիս ամսին, իսկ մյուս յոթնյակինը` հոկտեմբերին: Մեկ տարի հետո ամբողջանալիք 360 բնակարանով թաղամասի արտաքին ինժեներային ցանցերի անցկացման եւ բարեկարգման աշխատանքներն իրականացվում են Հայաստանի պետական բյուջեի հաշվին:

ԳԵՂԱՄ ՄԻՐԶՈՅԱՆ,
Գյումրի

digitised by A.R.A.R.@

Ազգային խնդիրներով մտահոգ...

Հարցազրույց Հայկաշեն Ուզունյանի հետ

Վերջերս կրկին հայրենիքում էր Ռամկավար ազատական կուսակցության նախագահ, Հայաստանի եւ սփյուռքի քաղաքական շրջանակներին քաջածանոթ գործիչ, մեծ մտավորական եւ բարերար Հայկաշեն Ուզունյանը տիկնոջ հետ: Ցնցված էին հոկտեմբերի 27-ի դեպքերից՝ եւ, անկեղծ ասած, հարցազրույց տալու սիրտ չունեին: Այնուամենայնիվ, իբրեւ «Ազգի» հանդեպ հատուկ համակրանքի դրսեւորում, պրն Ուզունյանը համաձայնեց զրույց ունենալ մեզ հետ:

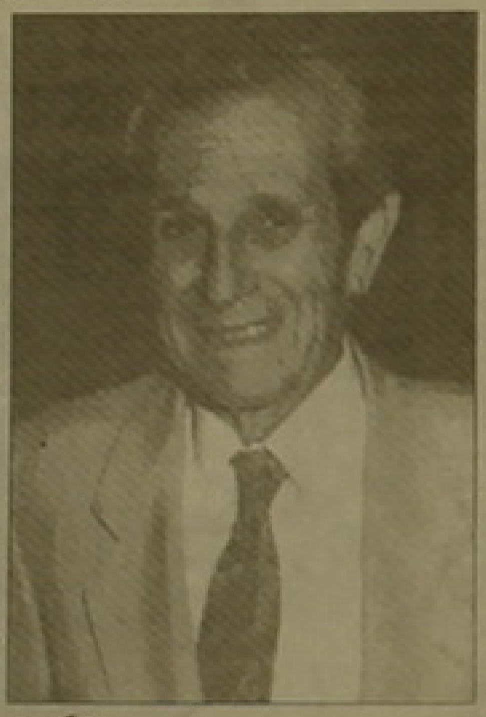

– Դուք պարբերաբար այցելում եք Հայաստան, բայց, որքան նկատել եմ, միշտ մի որեւէ օգտակար նպատակով: Այս անգամ էլ հասցրիք հանձնել «Հայկաշեն Ուզունյան» մրցանակները: Այդ առիթո՞վ էիք եկել:

– Հայաստանի Հանրապետության նախագահ պրն Ռոբերտ Քոչարյանը ինծի «Մովսես Խորենացի» շքանշանը շնորհած էր ասկէ առաջ եւ զայն պիտի հանձնէր, երբ հոս ըլլայի: Պայմանավորված էինք հոկտեմբերի 28-ի համար: Բայց դժբախտաբար հոկտեմբերի 27-ի ողբերգական դեպքերը պատահեցան, եւ բնականաբար հետաձգվեցավ հաջորդ գալուս: Ասկէ զատ, կփափագեի նոր կաթողիկոսի գահակալության արարողության ներկա ըլլալ: Կուզեի եւ կհավատայի, որ Գարեգին արքեպիսկոպոսը պիտի ընտրվեր: Զինք վաղուց գիտեմ իբրեւ կորովի եւ արժանավոր եկեղեցական, եւ եկա շնորհավորելու...

– Տոնի եկաք, սուգի հանդիպեցիք:

– Դժբախտաբար, այո: Չեմ կրնար որեւէ մեկնաբանություն ընել: Բայց բարեբախտաբար նախագահը կրցավ արագ վերակազմակերպել, եւ կյանքը կարծես թե կամաց-կամաց բնականոն հուն կվերադառնա:

– Դուք ծանոթ եք հոկտեմբերի 27-ի եղեռնագործությունից հետո եղած մեր մամուլի անդրադարձներին: Հայաստանյան քաղաքական ուժերի բացարձակ մեծամասնությունը հանդես եկավ ստեղծված իրավիճակում նախագահի շուրջ համախմբվելու հայտարարություններով: Որքան ինձ հայտնի է, Ձեր գլխավորած ՌԱԿ-ը եւ նրա հայաստանյան քույր կազմակերպությունը՝ ՀՌԱԿ-ը, դատապարտելով եղեռնագործությունը, նույնպես իրենց զորակցությունը հայտնեցին նախագահին: Բայց եղան նաեւ այնպիսիք, որոնք նույնիսկ այս սարսափելի պահին չխորշեցին շահարկել նախագահի «ոչ լեգիտիմության» վարկածը: Դուք մեծ կյանք ապրած, քաղաքական մեծ փորձառություն ունեցող գործիչ եք: Կուզենայի, որ Ձեր գնահատականը տաք կատարվածին՝ Ձեր իրազեկության շրջանակներում, մանավանդ որ այս սարսափելի օրերին Հայաստանում էիք:

– Դժվար է այդ գնահատականը տալ, որովհետեւ մենք Հայաստանի բոլոր կազմակերպություններու վարքին, տեսակետներուն եւ ներքին կյանքին քաջատեղյակ չենք: Բնական պիտի ըլլար սպասել, որ ժողովուրդը, բոլորը միահամուռ, նախագահին թիկունք եղած ըլլային, որպեսզի ան կարենար այս դժվարություններուն մեջեն երկիրը հանել: Բայց, ըստ երեւույթին, ինչպես հեռատեսիլի վրա տեսանք, մամուլի մեջ տեսանք, կային մարդիկ, կային շրջանակներ, թերեւս, որոնք բնական գտան այս երեւույթը կամ եղածները: Բայց ատոնք թիվով շատ փոքր են: Ժողովուրդին զանգվածը, կազմակերպություններուն մեծ մասը, մասնավորաբար՝ խորհրդարանին մեջ ներկայացված բոլոր քաղաքական ուժերը, ջանացին զորավիգ կանգնիլ նախագահին: Քիչ մը զարմանալի էր, անշուշտ, որ կարգ մը մարդիկ այս առիթեն ուզեցին, թերեւս, օգտվիլ՝ իրենց դժգոհությունները արտահայտելու կամ նախագահին դեմ իրենց ժխտական կեցվածքը ցուցաբերելու: Ասիկա չըլլար: Նման ժխտական կեցվածքը չէր օգներ, որ եղած քաղաքական կացությունը հասկանար, բարելավվեր, եւ նախագահը ավելի դյուրավ վերականգներ դրությունը: Բայց իմ զգացածովս՝ այն ուժերը, որոնք դրական կեցվածք ունին, ավելի ծանր կշռեցին, եւ նախագահը կրցավ անոնց օժանդակությանը հենիլ: Մաղթենք, որ այսպես շարունակվի, հաղթահարենք դժվարությունները եւ ժխտական կեցվածքները չվնասեն երկրին:

– Ինչպե՞ս եք դիտում զոհված վարչապետի եղբորը վարչապետ նշանակելու փաստը:

– Ճիշտը, երեւի, պրն Արամ Սարգսյանը չեմ ճանչնար: Հետեւաբար, ժամանակը ցույց պիտի տա, թե որքան հաջող վարչապետ պիտի ըլլա: Կյանքի մեջ, քաղաքականության մեջ երբեմն իրապես անակնկալներ կըլլան, եւ նորահաս դեմքեր լավ գործ կտեսնեն: Ինչո՞ւ անմիջապես գնահատանք տանք, երբ որ մարդը չենք ճանչնար: Մանավանդ, մինչեւ այժմ ինք քաղաքական կյանքին մեջ չէ գտնված, ըստ երեւույթին առաջին անգամ է, որ քաղաքական նախաձեռնություն մը կըստանձնե: Հավանաբար, նախագահին օժանդակությամբ, մյուս նախարարներու եւ ուժերու օժանդակությամբ կարենա դուրս գալ հանձնառության ծանրութենեն: Նոր վարչապետին նշանակումը, թերեւս, բարոյական հատուցում մըն էր զոհված վարչապետին համար, որպեսզի իր եղբայրը անոր գործը շարունակեր: Կրցա՞վ լավ ընել՝ շատ բարի, եթե չկրցավ՝ հավանաբար ինք արդեն կհեռանա պաշտոնեն եւ տեղի կուտա ուրիշներու, ավելի կարողներու, որպեսզի այդ գործը շարունակեն: Բայց սպասենք եւ տեսնենք:

– Ոմանք մարդիկ կատարվածի մեջ «ղարաբաղյան հետք» տեսնելու հակվածություն ցուցաբերեցին: Դա ինձ անհեթեթ եւ շատ վտանգավոր է թվում, որովհետեւ հղի է Հայաստան-Ղարաբաղ հակամարտության եւ նույնիսկ թշնամանքի ու բախման վտանգով: Մինչդեռ հազիվ թե հիմա կա որեւէ ղարաբաղցի, որը կցանկանար այսպիսի դժվար փորձության առաջ կանգնեցնել Հայաստանը, որովհետեւ Հայաստանը Ղարաբաղի միակ ապավենն է, միակ հույսն է:

– Միջազգային բոլոր քաղաքական կեդրոններեն հայտնեցին, թե Ղարաբաղը տեղ չէր կրնար ունենալ այս հարցին մեջ, շահագրգռված չէր կրնար ըլլալ Հայաստանի ղեկավարները սպաննելու: Նույնիսկ Ադրբեջանի ղեկավարը, Թուրքիո նախագահը շեշտեցին, որ Ղարաբաղը այս հարցերուն մեջ տեղ չունի: Հետեւաբար ես չեմ կարծեր, որ Ղարաբաղեն որեւէ ուժ այս ոճիրին մեջ դեր խաղացած ըլլա: Ասիկա, թերեւս, անձնական վրեժխնդրության հարց էր եւ կամ կարգ մը շրջանակներու դժգոհության խնդիր այսօրվա իշխանություններեն: Փորձ մըն էր՝ երկրին հավասարակշռությունը խախտելու եւ քաոս ստեղծելու: Բարեբախտաբար չհաջողեցան այդ քաոսը հրահրել:

– Իսկ արտասահմանյան հատուկ ծառայությունների վարկա՞ծն ինչպես եք դիտում: Ոմանք ասում են, թե կատարվածի մեջ կարող էին խառը լինել Ադրբեջանի, Թուրքիայի, նույնիսկ՝ Ամերիկայի հետախուզական կենտրոնները: Արանք էլ իրենց հերթին մատնանշում են, թե «Մոսկվայի մատն է խառը»: Մի խոսքով, մեկը մյուսին վարկաբեկում են կամ չեն ուզում միմյանց վարկաբեկելու առիթը բաց թողնել:

– Ես չեմ հավատար արտասահմանյան հատուկ ծառայություններու վարկածին: Որովհետեւ ձեր ըսած այդ շրջանակները բոլորն ալ շատ մեծ ճիգ կթափեն, որ Անդրկովկասի մեջ կայունությունը պահպանվի: Որեւէ մեկնու գործին չի գար, եթե հոս ապակայունություն ըլլա: Ասիկա ոչ մեկուն գործին կու գա: Ես կկարծեմ՝ ընդհակառակն է ճիշտ: Երբ որ Ռուսիո վարչապետը անմիջապես փութաց հոս գալ եւ ձեւով մը հայտարարեց, թե ինք հանձնառու է, որպեսզի այս երկրին մեջ քաոսային վիճակ չստեղծվի եւ խաղաղությունը պահպանվի՝ ասոր ապացույցն է: Միացյալ Նահանգները, որոնք անմիջապես հայտարարեցին, թե չեն ուզեր, որ խառնաշփոթ ստեղծվի, անկարելի է, որ շահ մը ունեցած ըլլային այստեղի դեպքերուն մեջ: Ըստ երեւույթին, եղածը բոլորովին տեղական հարց մըն էր՝ այդ ձեւով կազմակերպված, հայրենիքին միանգամայն աննպաստ:

– Դուք այստեղ եք, բայց կարող եք ենթադրել, թե ի՞նչ տպավորություն թողած պիտի լինեն հոկտեմբերի 27-ի ողբերգական իրադարձությունները սփյուռքահայ շրջանակներում:

– Շատ աննպաստ, շատ մտահոգ: Որովհետեւ եթե կային ձեռներեցներ ու ներդնողներ, որոնք պատրաստ էին գալու հոս հաստատվելու կամ նյութական-տնտեսական գործեր ծավալելու, այժմ պիտի սպասեն տեսնելու, թե երկիրը, իշխանությունները ի՞նչ ընթացք պիտի բռնեն: Հարկ է վերականգնել նախկին վստահությունը, նախկին խանդավառությունը, որ կար եւ դեռ կա տակավին, բայց ժամանակ մը պիտի սպասեն:

– Դուք նկատի ունեք առաջին համահայկական համաժողովի առաջացրած խանդավառությո՞ւնը:

– Այո, ասիկա խանդավառ շարժում մըն էր: Բայց համաժողովեն ետք կազմակերպչական աշխատանք տակավին չէ տարված: Ըստ երեւույթին, կամաց-կամաց պիտի այդ աշխատանքը տարվի, որովհետեւ գալ-խոսիլ քանի մը վայրկյան, խանդավառություն արտահայտել, քիչ մը պատումներ ունենալ լավ բաներ են, բայց ասիկա չի բավեր, որպեսզի հայրենիք-սփյուռք կապերը ամրանան, կազմակերպվին եւ օգտակար հետեւանք առաջացնեն: Հետեւաբար իշխանությունը եւ այն անձինք, որոնք հրավիրեցին համահայկական համաժողովը, պիտի հետզհետե մտածեն հոն արտահայտված մտքերու շուրջ, պիտի կազմակերպեն հանձնախումբեր, ծրագիրներ մշակեն եւ հայրենիք-սփյուռք կապերը դնեն ավելի վարչական, ավելի գործնական հիմերու վրա: Կարեւոր է, ուրեմն, որ հետամտվի այս աշխատանքը, շարունակական ըլլա: Եթե այն ամենը, ինչ ծրագրված է, նույնիսկ 25 տոկոսով իրականանա, ասիկա մեծ շահում պիտի ըլլա հայրենիքին համար:

– Նաեւ՝ սփյուռքի հայապահպանության համար:

– Այո, նաեւ սփյուռքի հայապահպանության խնդիրը կար այդ շարժումին մեջ: Դժբախտաբար, հայրենիքն այսօր ի վիճակի չէ զորավոր նեցուկ ըլլալու սփյուռքի հայապահպանության: Բայց պիտի գա, անշուշտ, այդ ժամանակը, եւ հայրենիքը պիտի կրնա այդ պաշտոնը ստանձնել եւ գալ սփյուռքին օգնության: Սակայն այսօր դեռ սփյուռքը ինք պետք է գա Հայաստանին օգնելու:

– Ասել է, Հայաստանի գոյությունը առայժմ զուտ բարոյական զորակցություն է սփյուռքի հայությանը:

– Ճիշտ է: Անկախ Հայաստանի գոյությունը արդեն իսկ մեծ բան փոխած է սփյուռքի հայապահպանման աշխատանքներուն մեջ: Շատ երիտասարդներ, մարդիկ, որոնք ձեւով մը հեռացած էին ազգային գիտակցութենեն, տեսակ մը դեպի արմատները վերադարձի ազդակ մը ունեցան, եւ ասիկա իրապես կարեւոր եւ օգտակար է:

– Ասացիք, որ հայոց եկեղեցու 132-րդ գահակալի գահակալության արարողությանը մասնակցելը Ձեր ներկա այցի գլխավոր նպատակներից էր: Ողբերգական իրադարձությունները, դժբախտաբար, մռայլեցին հանդիսությունը: Սակայն կաթողիկոսի ընտրությունը, օծումն ու գահակալումը, անկախ ամեն ինչից, համազգային նշանակության երեւույթ է: Կուզենայի երկու խոսքով անդրադառնայիք նաեւ դրան:

– Մեր ազգային կյանքի, մեր պատմության մեջ կաթողիկոսի գահակալությունը միշտ ալ շատ կարեւոր եւ մեծ դեպք եղած է: Դժբախտաբար, Գարեգին Ա հայրապետը շատ կարճ ժամանակ ունեցավ իր գործունեության համար: Հուսանք, որ Գարեգին Երկրորդը ամեն տեսակետե արժանավոր հովիվ պիտի ըլլա մեզի: Կճանչնամ զինք եւ կհավատամ իր մեծ կարելիություններուն:

– Մեզ բոլորիս անհանգստացնում է Հայ եկեղեցու երկփեղկվածությունը վերացնելու հարցը: Նոր Հայրապետը կարո՞ղ է այդ խնդիրը լուծել: Նախորդը, ցավոք, չկարողացավ...

– Մեր նախորդ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Գարեգին Ա-ին Ամենայն հայոց կաթողիկոս ընելով կմտածեր այդ հարցը լուծել: Բայց ատոր մենք չէինք հավատար, եւ իրապես ալ չիրականացավ, ընդհակառակը, եւ, կկարծեմ, ճեղքը ավելի լայնցավ: Հավանաբար, այդ միացումը դյուրին պիտի չըլլա: Այդ հարցը կախում չունի գահակալներեն, այդ հարցը կախում ունի ուրիշ ուժերե՝ դաշնակներեն, որոնք կիշխեն Անթիլիասին: Մինչեւ այն ատեն, որ Դաշնակցությունը չհամոզվի, թե այդ միացումը անհրաժեշտ է մեր ժողովուրդի համար, ասիկա տեղի պիտի չունենա: Արամ Ա կաթողիկոսն ալ, հակառակ իր բոլոր լավատեսական արտահայտություններուն, դժբախտաբար, այն հավատացողներեն է, որոնք կկարծեն, թե արտասահմանը պետք է մնա Անթիլիասի գերիշխանության տակ:

– Դժվարանում եմ հասկանալ այդ տրամաբանությունը: Եթե Դաշնակցությունը չէր ընդունում Խորհրդային Հայաստանը եւ Անթիլիասի Աթոռը դիտում էր իբրեւ նրա դեմ պայքարի միջոց, ապա այժմ այդ անհրաժեշտությունը վերացել է: Հիմա՞ պառակտումն ինչով բացատրել: Ինչո՞ւ եկեղեցու միավորման գաղափարը չի ընկալվում իբրեւ համազգային միասնության ծրագրի մաս:

– Անթիլիասը Դաշնակցության համար կնշանակե ուժերու արտահայտություն: Ցուցաբերել, որ ինքը ուժ մըն է, եւ այդ ուժով կրնալ քաղաքական ազդակ դառնալ թե հայրենիքի մեջ, թե հայրենիքեն դուրս: Հիմնական նպատակը ասիկա է: Անշուշտ, ինչպես ըսիք, պառակտումն սկսավ Խորհրդային Միության շրջանին: Բայց դարձյալ ոչ թե որովհետեւ իրենք Խորհրդային Միության դեմ էին, այլ կուզեին զորավոր ուժ մը ունենալ Անթիլիասի մեջ եւ այդ ուժով սակարկության մեջ մտնել: Այսօր ալ նույնն է: Անթիլիաս քաղաքական ուժ մըն է, ազդակ մըն է, եւ ասկե իրենք պիտի չհրաժարին:

– Քանի որ միասնության մասին խոսեցինք, անդրադառնանք նաեւ Ձեր կուսակցության երկփեղկվածությանը: Իհարկե, սա եկեղեցու խնդրի համեմատ նվազ տարողության հարց է, սակայն մեր ազգային ավանդական կուսակցությունները, այդ թվում եւ ՌԱԿ-ը, միեւնույն է, ազգային արժեք են ներկայացնում, ուստի նրանցից յուրաքանչյուրի ներքին տագնապը հասարակական հետաքրքրության առարկա է:

– Պետք է ըսել, որ կուսակցության մեջ երիտասարդ տարրեր կան, որոնք մեր ավանդական աշխատանքին տեղյակ չեն: Անոնք, դժբախտաբար, միայն հետաքրքրված են անձնական փառասիրություններով: Մեր ներկուսակցական անհամաձայնություններու գլխավոր պատճառը հոս է: Հակառակ ատոր, մենք հուսահատված չենք, եւ կհուսանք, որ շատ մոտ ապագային պիտի այդ վերամիացումը տեղի ունենա, կուսակցությունը պետք է վերագտնե նախկին փայլը, նախկին ազգային դիմագիծը: Պետք է հասնինք ատոր, խուսափում չկա:

– Ինչպե՞ս ընդունեցիք այն փաստը, որ ձեր քույր կուսակցությունը՝ ՀՌԱԿ-ը, վերջին խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքներով դուրս մնաց Ազգային ժողովից:

– Ասիկա մեզի համար շատ աննպաստ կացություն մըն էր: Բայց հույս ունինք, որ հառաջիկա 3-4 տարիներու հետեւողական աշխատանքով պիտի կարելի ըլլա բարձրացնել կուսակցության վարկը եւ արդեն հաջորդ ընտրություններուն դառնալ խորհրդարանական կուսակցություն: ՀՌԱԿ նոր ղեկավարությունը, Ռուբեն Միրզախանյանի գլխավորությամբ, մյուս բոլորն ալ տրամադիր են ավելի լուրջ դերակատարություն հանձն առնելու մեր ազգային-քաղաքական կյանքին մեջ, ունին այդ կարելիություններն ու արժանավորությունը...

Հարցազրույցը վարեց
ՌԱՖՖԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Տարածաշրջան

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Հանուն երաշխավորված վաղվա օրվա

ՀՀ նախագահի Ռոբերտ Քոչարյանի ստամբուլյան ելույթի շուրջ

Հակառակ ակնկալիքների, ԵԱՀԿ Ստամբուլի գագաթաժողովը հաջողությամբ ավարտվեց: Ստորագրվեցին բոլոր երեք գլխավոր փաստաթղթերը, այդ թվում 21-րդ դարի եվրոպական խարտիան, որն ի մեծ հիասթափություն անձամբ ինձ՝ պատմության մեջ կմտնի «Ստամբուլյան խարտիա» անունով: Բայց, վերջին հաշվով, հուզական-բարոյական բնույթի նկատառումները մի կողմ դնելու դեպքում, այդ եւ մյուս փաստաթղթերի ստորագրումը չի կարող գոհունակություն չառաջացնել, քանի որ հնարավոր դարձավ խուսափել Եվրոպայում նոր բաժանարար գծերի անցկացումից եւ Արեւմուտք-Արեւելքի նոր առճակատումներից: Պատկերավոր ասած, վեհաժողովը եթե չականազերծեց էլ եվրոպական քաղաքական դաշտը, ապա գոնե նոր ականներ չավելացրեց եղածներին: Հուսադրող է, որ եզրափակիչ փաստաթղթում բոլոր պետություններն իրենց հավատարմությունը հավաստեցին ՄԱԿ-ի կանոնադրությանը, դրանով իսկ աշխարհը վերադարձնելով յուրատեսակ «սահմանադրական հարթություն», որից դուրս էինք եկել առանց ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի թույլտվության Հարավսլավիայի ՆԱՏՕ-ական ռմբակոծությունները իրագործելիս: Մեծ հաշվով վեհաժողովը կարողացավ խույս տալ «միաբեւեռ աշխարհի» կոնցեպցիան հաստատելու աղետից, մեկ երկրի կամքը մյուս բոլորի համար օրենք դարձնելու նկրտումներից: Ստամբուլում թելադրանքին փոխարինեց փոխըմբռնումը, սեփական շահերից զատ՝ նաեւ այլոց շահերի հետ հաշվի նստելու իմաստությունը:

Անձամբ մեզ համար այս իրողությունն առավել կարեւոր էր ղարաբաղյան թնջուկի առումով: Հաջողվեց խույս տալ Լիսաբոնի փակուղուց, ուր երեք տարի առաջ կատարելապես մենակ էինք մնացել եւ ստիպված եղանք «վետոյի» մեր իրավունքը կիրառել՝ հարուցելով մնացած բոլորի բացահայտ դժգոհությունը: Ուստի եւ կատարելապես սնանկ դուրս եկան հատկապես 1998-ի փետրվարյան իշխանափոխությունից հետո Հայաստանի իբր թե միջազգային մեկուսացման խորացման մասին բոլոր խոսակցություններն ու կանխատեսումները: Ստամբուլյան վեհաժողովը, ինչպես եւ կանխատեսում էինք, ընդամենը ողջունեց հակամարտությունը խաղաղ ճանապարհով լուծելու Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների վճռականությունը: Որեւէ պարտավորեցնող որոշում, ինչը կհակասեր մեր ազգային շահերին, այստեղ չընդունվեց, նախագահներ Քոչարյանին եւ Ալիեւին ոչ ոք չպարտադրեց ստորագրել այնպիսի համաձայնագիր, որը կարող էր միանշանակ չընդունվել երկու երկրներում: Խնդիրը դարձյալ թողնվեց ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի իրավասությանը, իսկ այդ խմբի հետ մեր տեւական աշխատանքն արդեն իսկ հանգեցրել է այն բանին, որ եռանախագահները, հակառակ Ադրբեջանի քարոզչական վայնասունի ու նրա պաշտոնյաների ջանքերի, սկսել են ավելի մեծ խորությամբ հասկանալ հայկական կողմի պահանջների արդարացիությունը: Մի խոսքով, եթե մեր նախորդ վարչակազմի «ոսկեղենյան դիվանագիտությունը» մեզ հասցրել էր լիսաբոնյան փակուղուն, ապա նոր վարչակազմի հանիրավի այպանված «կարծրությունն» այդ փակուղուց դուրս գալու իրական հնարավորություններ ապահովեց:

Այս առումով չեմ կարող չանդրադառնալ վեհաժողովում Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ելույթին: Ավելին, քան ասաց Քոչարյանը, կարծում եմ՝ չէր կարելի: Նախ, դա միջազգային մակարդակով իր երկրի համեստ տեղն ու դերը եւ նույնքան համեստ հնարավորությունները գիտակցող ղեկավարի ելույթ էր, որը չէր տառապում մնացյալներին խելք ու վարվելակերպ «ուսուցանելու» մարմաջով: Քոչարյանը հմտորեն խույս տվեց որեւէ մեկին (Ռուսաստանին) բացահայտորեն սաստելու կամ մեկ ուրիշին (ԱՄՆ-ին) քծնելու նվաստացուցիչ թակարդից: Երկրորդ՝ Քոչարյանը մի անգամ եւս աշխարհին ի լուր հայտարարեց, որ Հայաստանը հավատարիմ է միջազգային կառույցների, տվյալ դեպքում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի հետ համագործակցելու իր հանձնառությանը, հիշեցնելով, որ Երեւանն ու Ստեփանակերտն ընդունել են հակամարտության կարգավորման բանակցությունները վերսկսելու համար իբրեւ հիմք այդ խմբի վերջին առաջարկները, իսկ ահա Ադրբեջանը՝ մերժել է: Հետեւաբար «փախստականների տառապանքների» շարունակման մեղքը, որն իր ելույթում մասնանշում էր Հեյդար Ալիեւը, ընկնում է հենց Ադրբեջանի վրա: Երրորդ՝ Քոչարյանը խիզախություն ունեցավ Թուրքիայում, եւ դեռ այդքան շատ բարձր մակարդակի «վկաների» ներկայությամբ, հիշեցնել Հայոց ցեղասպանությունը, իսկ դա, որքան էլ մեղմ ձեւակերպումներով ու խնդրի հետագա քննարկման «առաջարկ-համեմունքով», բարոյական ապտակ էր Անկարային: Եվ նկատենք, որ ոչ ոք, նույնիսկ Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը, չհամարձակվեց մերժել ցեղասպանության մեղադրանքը կամ որեւէ այլ կերպ արձագանքել Քոչարյանի հարցադրմանը: Տպավորությունն այն է, որ Թուրքիան ստիպված եղավ կուլ տալ իր համար չափազանց դառն այդ դեղահաբը: Ինչպե՞ս այստեղ չհիշել Հայաստանի առաջին արտգործնախարար Րաֆֆի Հովհաննիսյանի պաշտոնանկությունը, որ մի խոշոր չափով Թուրքիայում նրա կողմից Հայոց ցեղասպանության հիշատակման հետեւանքն էր:

Վերջապես, Ստամբուլում Քոչարյանը հանդես եկավ տարածաշրջանային անվտանգության նոր համակարգ ստեղծելու առաջարկությամբ: Սա, թերեւս, ամենամեծ անակնկալն էր, որ պատրաստել էր Հայաստանի նախագահը: Դժվար է ասել՝ համաձայնեցվա՞ծ էր Քոչարյանի առաջարկը մեր գլխավոր ռազմավարական դաշնակից Ռուսաստանի հետ, թե՞ ոչ: Բայց դա իրատեսական առաջարկ էր, համենայն դեպս՝ քննարկման արժանի (զուր չէ, որ Ադրբեջանի նախագահ Ալիեւը շտապեց պաշտպանել այդ առաջարկը), եւ դրանով Հարավային Կովկասի անվտանգության համակարգի ստեղծմանը մասնակից դառնալու հրավեր էր արված բոլորին՝ թե Ռուսաստանին ու ԱՄՆ-ին, թե Թուրքիային, Ադրբեջանին ու Վրաստանին, որոնք իրենց խիստ որոշակի շահերն ունեն այս տարածաշրջանում: Քոչարյանի ասածն այլ բան չէր, քան այստեղից մեկին կամ մյուսին «դուրս քշելու» անհեռանկար քաղաքականությունը փոխհամաձայնությամբ, բոլորին շահավետ լուծումներ գտնելու քաղաքականությամբ փոխելու առաջարկություն: Այս դեպքում Հարավային Կովկասը շահերի բախման կիզակետից կարող է վերածվել շահերի խելացի համադրման տարածաշրջանի, իսկ դրանից ավելի երաշխավորված կդառնա բոլորիս վաղվա օրը: Միով բանիվ, գոհ լինելու հիմքեր ունենք: Բայց չեմ կարող նաեւ չնշել, որ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը հայոց պատրիարքարանում կայացած հանդիպմանը չպետք է շտապեր ձեռք բերված արդյունքները գնահատել իբրեւ «մեր դիվանագիտության հաղթանակը»: Դա կարող է ընկալվել նաեւ որպես... Ադրբեջանի պարտություն, ինչը բացասական դեր կխաղա հետագա բանակցային գործընթացում:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ըստ Ալիեւի, տարածաշրջանի անվտանգության պարտադիր պայմանը օտարերկրյա զորքերի դուրսբերումն է

ԲԱՔՈՒ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՓՐԱՅՄ ՆՅՈՒԶ: Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւն այն կարծիքին է, որ Ստամբուլի գագաթաժողովում «եվրոպական անվտանգության խարտիայի» ընդունումը շահավետ կերպով տարբերվում է ԵԱՀԿ-ի նախորդ երկու՝ Բուդապեշտի եւ Լիսաբոնի փաստաթղթերից իր գործնականությամբ եւ կառուցողականությամբ:

Ինչպես նախագահ Ալիեւը լրագրողներին հայտարարել է Ստամբուլից Բաքու վերադառնալիս, նա առանձնակի նշանակություն է տալիս ԵԱՀԿ-ի գագաթաժողովում իր առաջարկած Հարավային Կովկասի անվտանգության եւ խաղաղության մասին պակտի նախագծին, այն համարելով առավել հեռանկարային ինչպես տարածաշրջանում հակամարտությունների կարգավորման, այնպես էլ լայնածավալ տնտեսական համագործակցության զարգացման գործում:

Հարավային Կովկասի պետությունները 21-րդ դար պետք է թեւակոխեն բոլոր հակամարտություններից եւ դիմակայություններից ազատված եւ անվտանգության ու խաղաղության մասին իրենց պակտն ընդունեն առանց հաշվի առնելու մյուս պետությունների նկրտումները, ասել է Հեյդար Ալիեւը:

Նախագահ Ալիեւն այն կարծիքին է, որ դրա համար անհրաժեշտ է կատարել մեկ պարտադիր պայման՝ օտարերկրյա պետությունների զորքերն ու սպառազինությունները դուրս բերել տարածաշրջանի բոլոր երկրներից:

ՀԱՐՑ-ՊԱՏԱՍԽԱՆ

«Բաքու-Ջեյհանը» պիտի կառուցվի տնտեսական շահավետության տրամաբանությամբ, համոզված է Իրանը

Նոյեմբերի 18-ին ԵԱՀԿ Ստամբուլի գագաթաժողովում ստորագրվեց «Բաքու-Ջեյհան» նավթամուղի եւ անդրկասպյան գազամուղի կառուցմանը վերաբերող համաձայնագրերի փաթեթ Թուրքիայի, Ադրբեջանի, Ղազախստանի, Թուրքմենստանի, Վրաստանի միջեւ՝ առայժմ: Կասպիական նավթը Թուրքիայի միջոցով համաշխարհային շուկա դուրս բերելու ծրագրին մեր երկրի մասնակցության հարցը չի դադարում շահարկվել ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ դրսում: Բնականաբար, խնդրի քննարկումը չի շրջանցում ԼՂ-ի հիմնահարցը՝ հայ-ադրբեջանական որոշակի փոխզիջումների դիմաց հնարավոր համաձայնագիր:

- ՀՀ նախագահը, Ստամբուլում խնդրո առարկայի մասին խոսելիս խորհուրդ է տվել նայել տարածաշրջանի քարտեզին: Նավթամուղի Մեղրիով անցնելու հնարավոր տարբերակի շուրջ տարածաշրջանի երկրներից՝ Իրանի դիրքորոշումն է ներկայացնում ՀՀ-ում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանությունը:

- «Բաքու-Ջեյհան» նավթամուղի ստորագրման վերաբերյալ Իրանի Իսլամական Հանրապետության տեսակետն այն է, որ էներգետիկայի փոխանցման համար դեռեւս տարբեր ուղիներ են ուսումնասիրության կենտրոնում եղել: Բայց կարեւորը տնտեսական արդարացումն է: Անտարակույս տնտեսությունն իր տրամաբանությունը կգործադրի քաղաքական նկատառումների հանդեպ:

- ԵԱՀԿ դարավերջյան գագաթաժողովում մեր տարածաշրջանի վերաբերյալ ազդեցություններ ճշգրտելու եւ անվտանգության խնդիրներ լուծելու համատեքստում ԻԻՀ-ն ինչպե՞ս է պատկերացնում տարածաշրջանում կայունության ապահովումը:

- ԻԻՀ-ն տարածաշրջանի անվտանգության խնդիրների շուրջ շարունակ առաջնությունը տվել է տարածաշրջանի երկրներին եւ այն կարծիքին է, որ տարածաշրջանի անվտանգության խնդիրները պիտի լուծվեն տարածաշրջանի երկրների կողմից: ԻԻՀ-ն տարածաշրջանում հակամարտությունների հետ կապված խնդիրների շուրջ ողջունում եւ պաշտպանում է Հայաստանի ու Ադրբեջանի նախագահների ուղիղ բանակցությունները:

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Վրաստանը ձեռք է առել բոլոր միջոցները՝ հնարավոր ահաբեկչությունները կանխելու

ԹԲԻԼԻՍԻ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԿ: «Վրաստանում ձեռք են առնված երկրի ղեկավարության անվտանգության ապահովմանն ու հանրապետության ամբողջ տարածքում կայունության պահպանմանը նպատակաուղղված բոլոր միջոցները», նոյեմբերի 20-ին կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ հայտարարել է խորհրդարանի պաշտպանության եւ անվտանգության գծով հանձնաժողովի նախագահ Ռեւազ Ադամիան: Նրա խոսքերով, հատուկ ծառայությունները մշակում են երկրում իրավիճակն ապակայունացնելու հնարավոր փորձերի տարբերակները: «Առավելագույնս մոբիլիզացվել են Վրաստանի բոլոր ուժային գերատեսչությունները երկրի տարածքում հնարավոր ահաբեկչական գործողությունների եւ դիվերսիայի կանխման նպատակով»:

Նշենք, որ «Կավկազ-ցենտր» գործակալությունը, վկայակոչելով Չեչնիայի ռազմաքաղաքական շրջանակներին մոտ աղբյուրները, հաղորդել է, որ «Կրեմլը ծրագրում է Թբիլիսիում մինչեւ տարեվերջ ռազմական հեղաշրջում իրականացնելու իր օգտին»: «Կավկազ-ցենտրի» հաղորդման համաձայն, մի ռազմական խմբավորում պետք է գրավի Վրաստանի նախագահի նստավայրը, իսկ Շեւարդնաձեն պետք է անմիջապես ոչնչացվի: Առանց տարբերիչ նշանների ինքնաթիռները կռմբակոծեն Վրաստանի բանակի եւ Էդուարդ Շեւարդնաձեին հավատարիմ անվտանգության ուժերի տեղաբաշխման կետերը: Բուն Թբիլիսիում զանգվածային անկարգություններ եւ բռնի գործողություններ կիրառվեն: Նախատեսվում է հայտարարել, այսպես կոչված, ժամանակավոր պետխորհրդի ստեղծման մասին, որը Ռուսաստանին կդիմի Վրաստանի քաղաքացիների անվտանգությունն ապահովելու խնդրանքով: Դրան կհետեւի Ռուսաստանի զորքերի կողմից ռազմավարական տեսանկյունից Վրաստանի առավել կարեւոր կենտրոնների օկուպացիան:

«Դրանք միայն Կրեմլի կողմից ծրագրված Վրաստանի իրավիճակի հնարավոր զարգացման մակերեսային մանրամասներն են: Վրաստանի դեմ Կրեմլի կողմից կազմակերպվող դավադրությունն իրագործման ժամկետներ եւ իրագործողներ, ինչպես նաեւ մի շարք մարտավարական ուղղություններ ունի, որոնք, փաստորեն, արդեն սկսել են իրականացվել», հաղորդում է «Կավկազ-ցենտրը»: Նշվում է նաեւ, որ նախապատրաստվող հեղաշրջման մասին Վրաստանին նախազգուշացրել էր ԱՄՆ նախկին պետքարտուղար Զբիգնեւ Բժեզինսկին՝ վկայակոչելով արեւմտյան հատուկ ծառայությունների տվյալները: Ինչպես նշվում է, համանման ծրագիր արդեն իրականացվել էր Աֆղանստանում եւ նախատեսվում էր Բաքվում 1993 թվականի հունիսին եւ 1995 թվականի հուլիսին: Հեղաշրջման մեխանիզմը դասական բնույթ է կրում՝ առաջնորդի մեկուսացում, ազգային փրկության հանձնաժողովի ստեղծում եւ շահագրգռված տերությանը օգնության խնդրանքով դիմելը:

ԱՊՀ հերթական գագաթաժողովը նախատեսվում է 2000 թ. հունվարին

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԿ: ԱՊՀ երկրների ղեկավարների հերթական նիստը նախատեսվում է 2000 թվականի հունվարի 20-21-ը: Այդ մասին լրագրողներին հաղորդել է Ստամբուլում ԵԱՀԿ գագաթաժողովը լուսաբանող ԱՊՀ գործադիր քարտուղար Յուրի Յարովը: Նա ասել է, որ [illegible] պատասխան հրավերք է ուղարկվել ԱՊՀ երկրների առաջնորդներին: Նրանցից ոմանք արդեն դրական պատասխան են տվել հրավերին:

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

«Ազգ» թերթի նոյեմբերի 16-ի համարում տպագրվել է գրադարանի նախկին տնօրենուհի Վ. Պողոսյանի բողոքագիրը, որտեղ խեղաթյուրված է ներկայացվել գրադարանի հավաքածուների ենթաբաժնի ֆոնդերի հետ կատարվող աշխատանքը:

Գրադարանի ղեկավար աշխատողների, իր նախկին գործընկերների հասցեին արված որակումներն ու գնահատականները թողնելով հոդվածագրի խղճին՝ իրողությունը կներկայացնենք փաստերի լեզվով:

Իրեւ սկիզբ՝ մի քիչ նախապատմություն: Գրադարանի հավաքածուների եւ նվիրատվությունների ֆոնդը կազմավորվել է 1938 թ.: Այստեղ են պահպանվում հայ անվանի մտավորականների՝ իշխան Նիկողայոս Արղության-Երկայնաբազուկի, անվանի երաժշտագետ Վասիլ Կորղանյանի, տեսական-հասարակական գործիչ

Աշխատանքից ազատվելուց անմիջապես առաջ նա ինքն է իր ձեռքով մի հրամանի նախագիծ պատրաստել, որտեղ սեւով սպիտակի վրա գրված է. «ելնելով ազգային գրադարանում կատարվող կառուցվածքային փոփոխություններից, եւ գլխավոր գրապահոցի հավաքածուների եւ նվիրատվությունների ենթաբաժինը հնասիտ, հազվագյուտ եւ անձեռնմխելի բաժնի կազմում ընդգրկվելու հանգամանքից, ենթաբաժնում պահվող անհատական ֆոնդերի զտում կատարելու համար ստեղծել հանձնաժողով հետեւյալ կազմով...»: Այնուհետեւ թվարկված է հանձնաժողովի կազմը, որը պետք է հենց ինքն էլ ղեկավարեր: Այսինքն՝ հավաքածուների ֆոնդում զտում կատարելու առաջարկը Վ. Պողոսյանինն է, եւ մենք կատարել ենք միայն նախապես ծրագրվածը:

Ներ են ընդունվել, որոնց արդյունքները հիմա շատ դժվար, հաճախ նաեւ անհնար է վերանայելը: Եթե մենք նպատակ ունենք վերականգնելու ժամանակին գրադարան բերված Հ. Առաքելյանի, Մ. Էմինի, Գր. Խալաթյանցի, Լ. Մսերյանի եւ ուրիշների գրադարանները, անլուծելի պրոբլեմի առաջ կկանգնենք: Օրինակ՝ Լ. Մսերյանի գրադարանը ժամանակին եղել է 5000 միավոր, իսկ Մ. Էմինի գրադարանը՝ 1500: Ի՞նչ միտք ունի Մսերյանի ներկայիս 12 միավորը ներկայացնել առանձին հավաքածուով:

Եթե մենք նպատակ ունենք վերականգնելու ժամանակին գրադարան բերված Հ. Առաքելյանի, Գր. Արծրունու, Ա. Խախանովի, Գ. Արծրունու եւ ուրիշների հավաքածուները, ստիպված կլինենք տակնուվրա անել գրադարանի բոլոր ֆոնդերը: Եվ, օրինակ, Լազարյան ճեմարանի հավաքածուն

Խեղաթյուրված տպավորություններ ազգային գրադարանի առօրյայից

«Ազգ» թերթի նոյեմբերի 16-ի համարում տպագրված Վ. Պողոսյանի հոդվածին պատասխանում է ազգային գրադարանի փոխտնօրեն Ն. Հայրապետյանը: Կարծում ենք, որ այս պատասխանի տպագրումով ազգային գրադարանի շուրջ ստեղծված կրքերը կխաղաղվեն, եւ գոնե մեր թերթը այս հարցին այլեւս չի անդրադառնա:

Ալեքսանդր Մյասնիկյանի, հայ նշանավոր՝ պատմաբան, գրականագետ, գրող, հրապարակախոս Լեոյի, ակադեմիկոս Հակոբ Մանանդյանի եւ 13 այլ անձնական գրադարաններ եւ հավաքածուներ:

Հավաքածուների ֆոնդի ձեւավորումն առնչվում է գրադարանի հիմնադրման առաջին տասնամյակների պատմության հետ: 1919 թ. սկսած ազգային գրադարանի հիմնադրումից, Թիֆլիսից, Մոսկվայից, արտասահմանյան այլ երկրներից պկսում են ստացվել տասնյակ կազմակերպությունների եւ անհատների գրադարաններ: Դրանց թվում էին Երեւանի արական գիմնազիայի (հիմն. 1831 թ.), Մոսկվայի Լազարյան ճեմարանի, Ներսիսյան դպրոցի, «Մշակ» լրագրի խմբագրության, Գ. Խալաթյանցի, Գ. Քանանովի, Մ. Էմինի, Լ. Մսերյանի եւ շատ ուրիշների գրադարանները: Հաշվի առնելով այդ գրադարանների գրքագիտական, պատմական, մշակութային արժեքը եւ ֆոնդի առանձին պահպանության համար կարեւոր այլ հատկանիշներ՝ վերոհիշյալ ոչ բոլոր գրադարաններն են պահպանվել իբրեւ առանձին հավաքածու: Դրանց մեծ մասը ցրվել է գրադարանի ընդհանուր ֆոնդերում:

Գրադարանի ֆոնդերի սկզբնավորման պատմությունը մանրամասն շարադրված է Թ. Աղայանի եւ Ժ. Եգանյանի «ՀԱՍՀ Ալ. Մյասնիկյանի անվան պետական գրադարանի գրքային ունեցվածքի զարգացման հեռանկարները», Ե., 1979 թ., 220 էջ կազմող ուսումնասիրության մեջ:

Հիմա բուն էության: Հոդվածագրին «արտեցրել» է գրադարանի գիտական խորհրդի նիստում գրքերի եւ հավաքածուների մի մասը տվյալ ենթաբաժնից դուրս բերելու առաջարկի քննարկումը: Փորձենք պարզաբանել Վ. Պողոսյանի խառնված հիշողությունը:

Իսկ ո՞րն է մեր կատարած սխալը: Գուցե որոշումնե՞րն ենք սխալ ընդունել:

Ա՞յն, որ նշանավոր հայասեր Յոհաննես Լեփսիուսի ինքնագրով գիրքը հավաքածու չենք կոչել (1 գրքից բաղկացած հավաքածուն ո՞րն է), այլ տեղափոխել ենք նույն բաժնի ինքնագրերով գրքերի ֆոնդ:

Թե՞ այն, որ պարզել եւ ուղղել ենք պատմական գիտությունների թեկնածուի կողմից գեներալ Լոռիս-Մելիքովին վերագրվող, իրականում թժիշկ Հովհաննես Լոռիս-Մելիքովին պատկանած գրքերի խնդիրը:

Կամ գուցե սխալ ենք վարվել ֆոնդից դուրս բերելով ՀՀ առաջին նախագահի անունով ստեղծված ֆոնդը, որն իրականում նախագահի անձնական գրադարանի մասը չի կազմել, այլ նրա անվամբ ՀՀ նախագահի աշխատակազմում ստացված, նախագահին պետք չեկած եւ դեն նետելու փոխարեն մեզ ի տնօրինություն հանձնված գրքերն էին: Մի առիթով Արտաշատից գրադարան էքսկուրսիա եկած գրադարանավարների խմբի ղեկավարը, տեսնելով Լ. Տեր-Պետրոսյանի անունով ներկայացված խղճուկ հավաքածուն, զարմացած հարցրել է. «Մի՞թե մեր նախագահն այս գրքերն է կարդում»:

Ի՞նչն է սխալը, եթե հավաքածուների ֆոնդում չենք պահել ժամանակին «Մշակ» լրագրի խմբագրությունից գրադարանում ստացված ավելի քան 4000 միավոր գրադարանից Վ. Պողոսյանի կողմից այստեղ տեղափոխված 110 միավորը: Նշենք, որ 110 միավորից 56-ը կազմում էր «Տարազ» ամսագրի 1912 թ. 5-րդ համարը: Մի՞թե նման «հավաքածուն» կարելի է դնել Արղության, Լեոյի, Կորղանյանի եւ մյուսների հավաքածուների կողքին:

Տասնյակ տարիներ առաջ որոշումներ լրացնելու համար պիտի տրոհենք օրինակ հավաքածուն, որը կկորցնի իր լիարժեքությունը:

Հիմա գրադարանում առկա հայագիտական, կովկասագիտական եւ օրինակ հավաքածուների մասին: Այս տեսակ հավաքածուները ստեղծվում են որեւէ ընթերցասրահում առձեռն պահպանության համար: Որպեսզի հետազոտողն անմիջապես իր ձեռքի տակ ունենա հարկավոր նյութը: Եթե այդ ֆոնդը պիտի պահվի գրապահոցում, ընթերցողին սպասարկվի մյուս գրքերի կարգով, ապա նման ֆոնդի ստեղծումը նպատակահարմար չէ, եւ ճիշտը գրքերն առանձնացնելու փոխարեն թեմատիկ մատենագիտական ցանկերի ու քարտարանների ստեղծումն է:

Ինչ վերաբերում է բուն օրինակին, ապա այն անխախտ է, եւ գրադարանի ղեկավարությունը եղանակներ է փնտրում ընթերցողի համար շահեկան տարբերակ գտնել այդ գրականության սպասարկումը բարելավելու համար:

Մի ուղղում եւս: Ի հեճուկս հոդվածագրի տեղեկացնենք, որ ազգային գրադարանի գիտխորհուրդն, այնուամենայնիվ, հավաքածուների եւ նվիրատվությունների վերաբերյալ որոշում կայացրել է՝ այն էլ երկուսը: Նախ հաստատվել է հավաքածուների եւ նվիրատվությունների ֆոնդերի կանոնադրությունը, ապա այդ ֆոնդերի առանձնացման խնդիրը՝ համաձայն հաստատված կանոնադրության, համարել է բացառապես գրադարանի տնօրինության իրավասության հարցը:

Եվ վերջին: Գրաբար չիմանալն արատ չէ: Արատը փաստերը խեղաթյուրելն է:

ՆԵՐՍԵՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ,
Ազգային գրադարանի փոխտնօրեն

Ժամանակի ննությունը բռնած

Նոյեմբերի 20-ին Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի Վանաձորի կրթահամալիրի 40-ամյա հոբելյանին նվիրված հանդիսությանը մասնակցելու համար մարզկենտրոն էին ժամանել համալսարանի պրեզիդենտ, ՀՀ ԳԱ ակադեմիկոս Յուրի Սարգսյանը, գիտական գծով փոխպրեզիդենտ, ակադեմիկոս Հարություն Թերզյանը, գիտության եւ կրթության փոխնախարար, դոկտոր, պրոֆեսոր Միհրան Ստակյանը, մայր բուհի պրոֆեսորներ, բազմաթիվ հյուրեր Երեւանից եւ հանրապետության այլ քաղաքներից, կրթահամալիրներից:

Քննարկվեցին Վանաձորի ճյուղական համալիրի գործարկման կապակցությամբ կրթահամալիրում համապատասխան մասնագիտություն բացելու եւ հրատապ այլ խնդիրներ: Հյուրերն այցելեցին Վանաձորի կրթահամալիր, որտեղ բացվեցին «Տրանսպոր-

տային միջոցների սպասարկում եւ շահագործում» «Հագուստի տեխնոլոգիա» մասնագիտական լաբորատորիաները, որոնք ունեն տեխնիկական անհրաժեշտ հագեցվածություն: Հանելի անակնկալ էր նաեւ «Համալսարան-արդյունաբերություն փոխկապակցվածության կենտրոնի Վանաձորի մասնաճյուղի» բացումը, որն ունի նոր սերնդի համակարգիչների մի «համաստեղություն»: Ժամանակակից ուսուցման այդ կենտրոնը հնարավոր է դարձել ստեղծել Եվրասիա հիմնադրամի եւ «Տասիս-Տեմպուս» ծրագրի շրջանակներում: Կրթահամալիրին ծանոթանալուց հետո հյուրերը մասնակցեցին Վանաձորի Հ. Աբելյանի անվան թատրոնում կազմակերպված հանդիսությանը:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ,
Վանաձոր

Երբ բացվում են փակ էջերը

20-րդ դարի կլառնետային երաժշտություն

Այսօր մայրաքաղաքի երաժշտական կյանքը ձեւավորվում է գլխավորապես երեք գործոնների՝ պետական նախաձեռնության, հովանավորների աջակցության եւ առանձին երաժիշտների խանդավառության շնորհիվ: Եթե առաջին երկուսը կարող են կոնյունկտուրային շահ ունենալ, ապա վերջինը իսպառ բացառում է դա: Բայց հաճախ հենց սիրահարների խանդավառությունն է դառնում մշակույթի շարժիչ ուժը, բացահայտում դրա թաքնված հնարավորությունները:

Նման նվիրյալների թվին է պատկանում Երեւանի պետական կոնսերվատորիայի կոնցերտմայստերական արվեստի ամբիոնի մանկավարժ Մարգարիս Սարգսյանը: Նույն կոնսերվատորիայի հատուկ դաշնամուրի դասարանի (պրոֆեսոր Նինա Գեւորգյան) նախկին շրջանավարտ Մարգարիս Սարգսյանը 1992 թ.-ից զուգորդում է մենակատարման եւ անսամբլային գործունեությունը եւ ներկայումս լավագույն կոնցերտմայստերներից մեկն է: Նրա ստեղծագործական կենսագրության մեջ շրջադարձային նշանակություն ունեցավ ստաժավորումը Վարշավայի մերձակա Մոցարտ-ակադեմիայում, որտեղ 1997-98 թթ. ավստրիացի հայտնի դաշնակահար Իմրե Ռոմանի ղեկավարությամբ Մարգարիսը տիրապետում էր կատարողական արվեստի գաղտնիքներին:

Բնատուր շնորհներով օժտված Սարգսյանը, ձգտելով հասու դառնալ նորին եւ կատարելագործել արդեն եղածը, իրեն բացահայտում էր տարբեր ժամանակաշրջանների ու ոճերի երաժշտության մեկնաբանություններում: Լեհաստան մեկնելուց առաջ արդեն վոկալիստների կոնցերտմայստերի արժանավոր համբավ ունենալով (հիշարժան են նրա դուետները Աննա Մայիլյանի եւ Սերգեյ Բարսեղյանի հետ), արտասահմանյան ստաժավորման ժամանակ Մարգարիս Սարգսյանը ուսումնասիրում էր առավելապես 20-րդ դարի երաժշտության վիրտուոզ գործիքային նվագացանկը: Երեւանցի ունկնդրի առջեւ բացելով անսամբլային երաժշտության պատմության նրան անհայտ էջերը, դաշնակահարուհին ելույթին մասնակից էր դարձնում տարբեր մասնագիտությունների տեր երաժիշտների, ընդսմին ձգտելով ամբողջ համերգի ծրագրի հայեցակարգային իմաստավորման:

Այդպիսին էր նաեւ Սայաթ-Նովայի անվան երաժշտական դպրոցի դահլիճում Մարգարիս Սարգսյանի վերջերս տված համերգը: Այն նվիրված էր 20-րդ դարի կլառնետային երաժշտությանը: Մենակատարը փողային գործիքների ամբիոնի երկրորդ կուրսի ուսանող Մարտին Ուլիխանյանն էր (պրոֆեսոր Լեւոն Բուսյանի դասարան): Համերգի ծրագիրը կազմված էր առավելապես դարիս առաջին կեսին գրված ստեղծագործություններից: Դրանք էին Ջերալդ Ֆինցիի «Հինգ բագատելը», Ֆրենսիս Պուլենկի կլառնետի ու դաշնամուրի սոնատը, Իգոր Ստրավինսկու, Դմիտրի Շոստակովիչի, Վիտոլդ Լյուտոսլավսկու եւ Քշիշտոֆ Պենդերեցկու պիեսները:

«Ամենաթարմ» ստեղծագործությունը հայ անվանի կոմպոզիտոր Լեւոն Չաուշյանի Կլառնետի ու դաշնամուրի սոնատն էր (1995 թ.), մի գործ, որտեղ երաժշտության գեղարվեստական արժանիքները հաջողությամբ զուգորդված են տեխնիկական բնույթի խնդիրների հետ: Չաուշյանի սոնատն, անկասկած, կհարստացնի ցանկացած ոճային կողմնորոշում ունեցող ժամանակակից կլառնետահարի նվագացանկը: Ի դեպ, ավելորդ չէր լինի ծրագիր կազմել բացառապես հայ կոմպոզիտորների կլառնետային սոնատներից. դրանք բոլորն այնքա՜ն բազմազան են:

Հանդիսանալով համերգի կազմակերպիչն ու կատարողը, Մարգարիս Սարգսյանն, ինչպես միշտ, ցուցաբերեց անթերի ճաշակ ու պրոֆեսիոնալ վարպետություն: Նրա նվագը ուշադրությունը չի շեղում մենակատարից, չի խրոխտանում վառ գույներով ու չափազանց մեծ հուզականությամբ: Դաշնակահարուհու հղկված, զուսպ ոճով կատարված նվագը արտահայտիչ կերպով երանգավորում եւ օգնում էր երիտասարդ մենակատարի ինքնաբացահայտմանը:

Իսկ ինքը մենակատար Մարտին Ուլիխանյանը, վստահորեն մուտք է գործում կլառնետային «եղբայրության» աշխարհը: Հայ կլառնետահարները ազգային մշակույթի պարծանքն են: Եվ ամեն մի նոր անուն հաստատում է մեր դպրոցի համբավը:

Ազատորեն տիրապետելով գործիքին, երբեմն նաեւ վայելելով տեխնիկական դժվարությունների հաղթահարման հաճույքը, Ուլիխանյանը ունկնդրին գրավում է իր բնածին ընդունակությունների ներդաշնակությամբ: Տպավորվեց կատարման մեջ «դասարկ տեղերի» բացակայությունը, ինչը բնորոշ չէ նրա հասակակիցներին: Տոգորվելով երաժշտության ոգով, երիտասարդ կլառնետահարը հասավ պահանջվող գեղարվեստական արդյունքին, հետեւաբար նաեւ ունկնդիրների ջերմ ընդունելությանը:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
Երեւանի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Նոյեմբերի 23

- 1735 թ. ծնվել է արդյունաբերող, հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի եռանդուն գործիչ Հովհաննես Լազարյանը: Նրա ջանքերով եւ միջոցներով Մոսկվայում բացվել է նշանավոր Լազարյան ճեմարանը, ինչպես նաեւ կրթական այլ հիմնարկներ եւ բազմաթիվ եկեղեցիներ:
- 1760 թ. ծնվել է ֆրանսիացի հեղափոխական, կոմունիստ-ուտոպիստ Գրակխոս Բաբյոֆը:
- 1879 թ. ծնվել է խորհրդային կուսակցական եւ պետական գործիչ Անատոլի Լունաչարսկին: Հոկտեմբերյան հեղաշրջումից հետո նա մշակույթի նախարարն էր: Խորհրդային հասարակության պատմության մեջ Լունաչարսկու դերը համարժեք է ՎՉԿ-ի նախագահ Ձերժինսկուն: Միակ տարբերությունն այն է, որ «Երկաթյա Ֆելիքսը» ֆիզիկական զտում էր իրականացնում, Լունաչարսկին՝ հոգեւոր:
- 1803 թ. ծնվել է ռուս բանաստեղծ Ֆյոդոր Տյուտչեւը: Ռուս ընթերցողին Տյուտչեւ բանաստեղծը հայտնի է դառնում միայն 50-ականների սկզբին: Ավարտելով դիվանագիտական ծառայությունը, Տյուտչեւը 1844 թ. վերադառնում է Պետերբուրգ եւ անմիջապես ձեռք է բերում փայլուն զրուցակցի, բարձրաշխարհիկ եւ գրական սալոնների սիրված անձի անուն:
- Այսօր հին հայկական տոմարով Տրէ ամսվա Ծման օրն է:

ՆԱԻՐԱ ՓԱՇԻԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Շիրակի» անհավանական ռեկորդները

Կիրակի օրը կայացան երկրի առաջնության 28-րդ տուրի հետաձգված խաղերը: Դրանցից մեկը «Շիրակ»-«Գյումրի» հանդիպումն առանձնացավ խաղի հաշվի յուրահատկությամբ եւ անհավանական ռեկորդների գրանցմամբ, ինչը հավանաբար Գինեսի գրքի ռեկորդակիրներից շատերի նախանձը կառաջացներ: Այն, որ «Շիրակից» առանձնակի ջանքեր չէին պահանջվելու «Գյումրիին» հաղթելու համար, ակնհայտ էր: Երբ խաղի օրը զանգահարեցի ֆեդերացիա, առաջին պահին թվաց, թե սխալ եմ հասկացել եւ խնդրեցի կրկնել հաշիվը՝ 15-5: Միանգամից հարց ծագեց, թե քանի գնդակ խփած կլինեն առաջնության լավագույն ռմբարկուի կոչման հավակնորդներ Կոլյա Եփրանոսյանը (16 գոլ) եւ Արսլան Բեռնեցյանը (15 գոլ): Իմ պատկերացմամբ, առավելագույնը 5 գնդակ: Սակայն այստեղ էլ շիրակցիները գերազանցեցին բոլոր սպասելիքները: Պարզվեց, որ Եփրանոսյանը խփել է 8 գոլ, Բեռնեցյանը՝ 6, որի շնորհիվ այս երկու ֆուտբոլիստները ռմբարկուների ցուցակում միանգամից զբաղեցրին առաջին երկու հորիզոնականները: Այս առումով Արա Ադամյանի (16 գոլ) բախտը չբերեց. նա որակազրկված էր եւ խաղին չմասնակցեց: Ինչ իմանային շիրակցիները, որ առաջնության լավագույն ռմբարկու Արման Քարամյանը մեկնել է Բելգիա եւ այլեւս հնարավորություն չունի ավելացնելու իր գոլերի թիվը (20 գնդակ): Ինչեւէ, «Շիրակը» արդյունավետության յուրօրինակ ռեկորդ սահմանեց: Մինչ այդ Հայաստանի առաջնությունների ամենագոլառատ խաղը 1992 թ. կայացած «Արարատ»-«Ախթամար» հանդիպումն էր (18-0): Այդ խաղում Վահե Յաղմուրյանը դարձել էր 8 գոլի հեղինակ: Եվ ահա Եփրանոսյանը կրկնեց նրա ռեկորդային ցուցանիշը: Նշենք նաեւ, որ մեկ մրցաշրջանում շիրակցիներից ամենաշատ գնդակներ խփել էր Գրիգոր Գրիգորյանը՝ 19 (1992 թ.): Այնպես որ թիմի այդ ռեկորդն էլ գերազանցվեց Եփրանոսյանի (24 գոլ) եւ Բեռնեցյանի (21) կողմից:

Տուրի մյուս երկու հանդիպումներն անցան անհավասար մրցապայքարում: Արմավիրում «Զվարթնոցը» հյուրընկալել էր «Ցեմենտին»: Հիմնական իրադարձությունները տեղի ունեցան 2-րդ խաղակեսում: Հաշիվը բացեց «Ցեմենտի» հարձակվող Արամ Հակոբյանը, ապա Տիգրան Հովհաննիսյանը իրացրեց 11 մ հարվածը: Մրցիչ Հովհաննիսյանին թեեւ հաջողվեց կրճատել հաշվի տարբերությունը, սակայն Շիրակ Սարիկյանը, խփելով առաջնությունում իր 20-րդ գնդակը, ամրագրեց «Ցեմենտի» հաղթանակը՝ 3-1:

Վճռորոշ նշանակություն ուներ «Էրեբունի»-«Կիլիկիա» հանդիպումը: Երկու թիմերն էլ պայքարում են 6-րդ տեղի համար, որտեղից խուսափեն անցումային խաղ անցկացնելու անհրաժեշտությունից: Այդ օրը «Կիլիկիայի» կազմում բացակայում էին Քարամյան եղբայրները, որոնք առավոտյան մեկնել էին Անտվերպեն փորձաշրջանի: Նրանց բացակայությունը զգացնել տվեց: Այս անգամ «Կիլիկիայի» գրոհները մրցակցի համար առանձնակի վտանգ չէին ներկայացնում: Հյուրերը հիմնականում բարձրից փոխանցումներ էին կատարում «Էրեբունու» տուգանային հրապարակ, որտեղ դրության տերը դարպասապահն ու պաշտպաններն էին: Իսկ ահա «Էրեբունու» խաղը վատ տպավորություն չթողեց: Հասկապես ընդմիջումից հետո դաշտի տերերը ակտիվ խաղ ցուցադրեցին եւ կարողացան հաղթել 2-0 հաշվով: Գոլերի հեղինակներ դարձան Մբրահամ Խաչմանյանն ու Արսեն Սիմոնյանը:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արարատ	29	21	5	3	58–18	68
2. Շիրակ	29	21	3	5	97–34	66
3. Ցեմենտ	28	20	3	5	72–19	63
4. Երեւան	28	13	5	10	54–36	44
5. Զվարթնոց	28	12	6	10	42–36	42
6. Էրեբունի	28	10	5	13	35–42	35
7. Կիլիկիա	29	10	4	15	55–46	34
8. Գյումրի	29	2	1	26	26–124	7

Հաջորդ տուրը կկայանա նոյեմբերի 26-ին: Ուսանողության կենտրոնում կլինի «Ցեմենտ»-«Արարատ» սկզբունքային հանդիպումը:

ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Ֆուտբոլային եվրագավաթների հերթական եռօրյան

Չեմպիոնների լիգայի խաղարկության այս փուլում առաջին եւ երկրորդ խմբերի թիմերն ասպարեզ կմտնեն այսօր, իսկ երկրորդ խմբերի թիմերը՝ վաղը:

Ահա թե վիճակահանությամբ ինչպիսին են խմբերի կազմերը. **առաջին խումբ** Բարսելոնա (Իսպանիա), «Սպարտա» (Չեխիա), «Պորտո» (Պորտուգալիա), «Հերտա» (Գերմանիա), **երկրորդ խումբ** «Մանչեսթր Յունայթեդ» (Անգլիա), «Վալենսիա» (Իսպանիա), «Բորդո» (Ֆրանսիա), «Ֆիորենտինա» (Իտալիա), **երրորդ խումբ** «Ռեալ» (Իսպանիա), «Ռոզենբորգ» (Նորվեգիա), «Բավարիա» (Գերմանիա), «Դինամո» (Ուկրաինա), **չորրորդ խումբ** «Լացիո» (Իտալիա), «Չելսի» (Անգլիա), «Ֆեյենորդ» (Հոլանդիա), «Օլիմպիկ» (Ֆրանսիա):

Խմբերում խաղերը կանցկացվեն երկու շրջանով եւ կավարտվեն եկող տարվա մարտի 21-22-ին: Հետագա պայքարը կշարունակեն խմբերում առաջին եւ երկրորդ տեղերը գրաված թիմերը:

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/16 փուլի մասնակիցներն իրենց առաջին հանդիպումները կանցկացնեն հինգշաբթի օրը՝ նոյեմբերի 25-ին: Պատասխան խաղերը տեղի կունենան դեկտեմբերի 9-ին: Ահա թե վիճակահանության կամքով որ զույգերը կմրցեն այս փուլում.

«Սպարտակ» (Ռուսաստան)-«Լիդս» (Անգլիա)
«Ռոմա» (Իտալիա)-«Նյուքասլ» (Անգլիա)
«Ուդինեզե» (Իտալիա)-«Բայեր» (Գերմանիա)
«Բոլոնիա» (Իտալիա)-«Գալաթասարայ» (Թուրքիա)
«Պարմա» (Իտալիա)-«Շտուրմ» (Ավստրիա)
«Օլիմպիակոս» (Հունաստան)-«Յուվենտուս» (Իտալիա)
«Պանաթինաիկոս» (Հունաստան)-«Դեպորտիվո» (Իսպանիա)
ԱԵԿ (Հունաստան)-«Մոնակո» (Ֆրանսիա)
«Վոլֆսբուրգ» (Գերմանիա)-«Ատլետիկո» (Իսպանիա)
«Այաքս» (Հոլանդիա)-«Մալյորկա» (Իսպանիա)
«Սելտա» (Իսպանիա)-«Մոնակո» (Ֆրանսիա)
«Արսենալ» (Անգլիա)-«Նանտ» (Ֆրանսիա)
«Լանս» (Ֆրանսիա)-«Կայզերսլաուտերն» (Գերմանիա)
«Լիոն» (Ֆրանսիա)-«Վերդեր» (Գերմանիա)
«Գլազգո Ռեյնջերս» (Շոտլանդիա)-«Բորուսիա» (Գերմանիա)
«Սլավիա» (Չեխիա)-«Ստյաուա» (Ռումինիա)

ԹԵՆԻՍ

Դեւենպորտի նոր հաղթանակը

Նյու Յորքի «Մեդիսոն սքվեր գարդեն» մարզապալատում ավարտվեց թենիսի աշխարհի կանանց ոչ պաշտոնական առաջնությունը:

Եզրափակիչում հաղթողի կոչումը վիճարկեցին համաշխարհային դասակարգման առաջին եւ երկրորդ թենիսիստուհիներ Մարտինա Հինգիսը (Շվեյցարիա) եւ Լինդսեյ Դեւենպորտը (ԱՄՆ): Վերջինս 6–4, 6–2 հաշվով պարտության մատնեց մրցակցուհուն եւ նվաճեց չեմպիոնուհու կոչումը: Սա Հինգիսի նկատմամբ Դեւենպորտի երկրորդ անընդմեջ հաղթանակն է վերջին օրերի ընթացքում:

Լինդսեյ Դեւենպորտ

Զուգախաղերում աշխարհի չեմպիոնուհիներ դարձան Հինգիսը եւ ռուսաստանցի Աննա Կուռնիկովան, որոնք եզրափակիչում 6–4, 6–4 հաշվով հաղթեցին Արանտա Սանչես-Վիկարիո (Իսպանիա)–Լարիսա Սավչենկո-Նեյլանդ (Լատվիա) երկյակին:

Ամերիկյան մեկ այլ քաղաքում՝ Հարտֆորդում անցկացվեց տղամարդկանց զույգերի աշխարհի առաջնությունը: Շատերի համար անսպասելիորեն չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Սեբաստիան Լարո (Կանադա)–Ալեքս Օ'Բրայեն (ԱՄՆ) երկյակը: Նրանք եզրափակիչ խաղում բավականին հեշտությամբ, 6–3, 6–2, 6–2 հաշվով, հաղթեցին աշխարհի լավագույն զույգին՝ հոլանդիկ թենիսիստներ Լեանդեր Պայեսին եւ Մահեշ Բհուպաթիին: Վճռական խաղից առաջ այս զույգի հնարավորությունները չափազանց բարձր էին գնահատվում, քանի որ կիսաեզրափակիչում հոլանդիկ մարզիկները պարտության էին մատնել ճանաչված ավստրալական Մարկ Վուդֆորդ-Թոդ Վուդբրիջ զույգին (5–7, 6–2, 7–5):

Հանովերում այժմ կմեկնարկի աշխարհի տղամարդկանց անհատական առաջնությունը, որտեղ հանդես կգան դասակարգման ցուցակի առաջին 8 թենիսիստները՝ Անդրե Աղասին, Փիթ Սամփրասը, Թոդ Մարտինը (երեքն էլ՝ ԱՄՆ), Եվգենի Կաֆելնիկովը (Ռուսաստան), Գուստավո Կուերտենը (Բրազիլիա), Նիկոլաս Կիֆերը (Գերմանիա), Թոմաս Էնքվիստը (Շվեդիա) եւ Նիկոլաս Լապենտին (Էկվադոր):

ԼՈՒՐԵՐ

Չորս տուր է անցկացվել

Ճապոնիայում ընթանում է վոլեյբոլի աշխարհի գավաթի խաղարկությունը, որին տղամարդկանց ուժեղագույն 12 հավաքականներ են մասնակցում: Նրանք պայքարում են ոչ միայն պատվավոր մրցանակի, այլ նաեւ Սիդնեյի 2000 թ. օլիմպիադայի ուղեգրերի համար: Մասնակիցներն արդեն չորսական խաղ են անցկացրել: Մրցաշարային աղյուսակը գլխավորում են Կուբայի եւ Ռուսաստանի թիմերը, որոնք հաղթել են իրենց բոլոր հանդիպումներում: Վերջին տուրում կուբացիները 3–0 հաշվով պարտության մատնեցին Կանադայի հավաքականին, ռուսները դժվարին պայքարում (3–2) առավելության հասան Բրազիլիայի ընտրանու նկատմամբ:

Մրցապարեզում մարմնամարզիկներն են

Շվեյցարիայում անցկացված սպորտային մարմնամարզության «Մեծ մրցանակ» շարքի հերթական փուլում առավել հաջող հանդես եկան Ռուսաստանի ներկայացուցիչները: Կանանց մրցապայքարում Սվետլանա Խորկինան առաջինն էր զուգափայտերի եւ հավասարակշռության գերանի վարժություններում, իսկ տղամարդկանցից Ալեքսեյ Նեմովը հաղթեց ազատ վարժություններում, Ալեքսեյ Նեմովը՝ զուգափայտերի վարժություններում:

Աշխարհի բացարձակ չեմպիոնուհի Ալինա Կաբաեւան (Ռուսաստան) եւ Յուլյա Ռասկինան (Բելառուս) գեղարվեստական մարմնամարզության «Մեծ մրցանակ» շարքի եզրափակիչ փուլի բազմամարտում հաղթեցին՝ ցույց տալով առավելագույն արդյունք: Նրանք վաստակեցին 40-ական միավոր:

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Ֆիլատով: 2. Նիագարա: 4. Ալաբամա: 5. Կոլոմբո: 7. Դայմլեր: 8. Դիլիջան: 9. «Լիլիթ»: 10. Օնեգա: 16. Ասոր: 17. Կռուզ: 19. Ռիշիս: 20. Աղասի: 22. Ռոմա: 23. Ալեն: 24. Օգանյան: 25. Սոլոնոր: 26. Նիկոլին: 27. Ռսկանով: 29. Պերոզ: 31. Անի: 32. Դափ: 36. Արտակ: 37. Գինով: 39. Ոսկու: 40. Ադալ: 42. Ալֆա: 43. Ռոջի: 44. Բեռնինի: 45. Սոդասան: 47. Առամանի: 48. Կասատյան: 50. Պելշոու: 51. Դոմինիկ: 52. Մարտ: 53. «Բիզզ»:

Հորիզոնական

1. Ֆորտունա: 3. Լաուրեֆոնկո: 6. Ադամանդ: 11. Ալինա: 12. Լինեյ: 13. Ալիսա: 14. Սացիլ: 15. Վանական: 18. Մարոխանով: 21. Բրուսնան: 24. Օրզազ: 26. Նազանո: 28. Սողի: 30. Լադոգա: 32. Դակբակ: 33. Նավա: 34. Քեննդի: 35. «Փուշալ»: 36. «Ազգ»: 38. «Նոր Դար»: 41. Նաումով: 44. Բուզուլմա: 46. Չայկովսկի: 49. Սոպար: 54. Դրահա: 55. Տերոյ: 56. Մասնա: 57. Պագար: 58. Իսեբանա: 59. Ֆիլիպովնա: 60. Շուշանիկ:

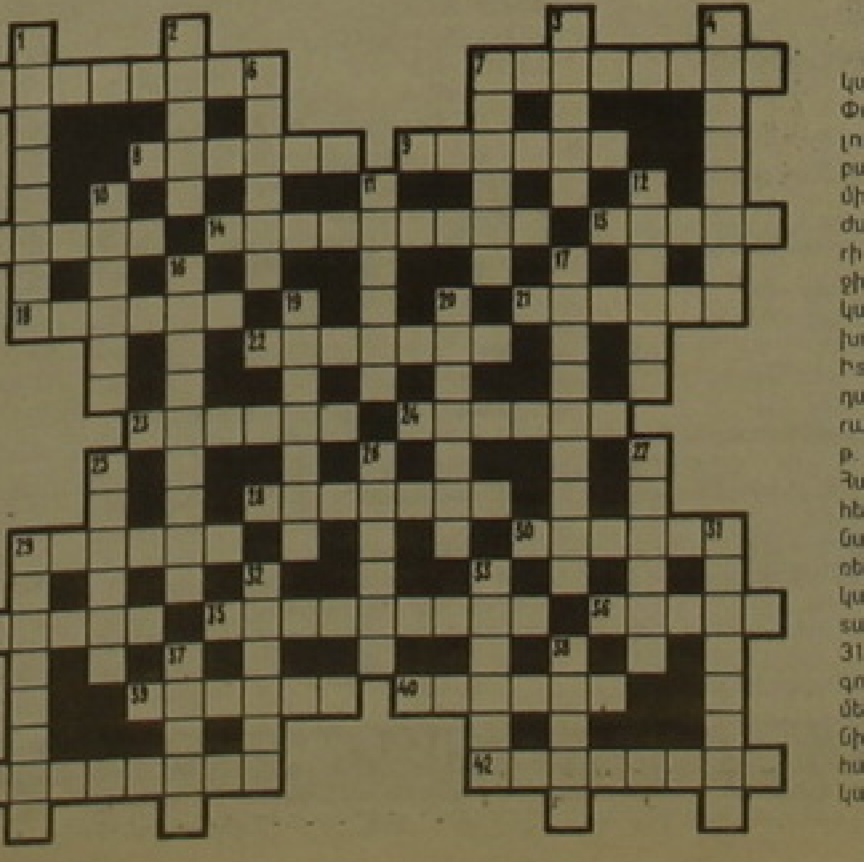

ԽԱՉԲԱՌ

Ուղղահայաց

1. Հայ գրականագետ, բանասեր: 2. Գետ Հնդկաստանում: 3. Կոմպոզիտոր, որի գերեզմանը Փարիզում է, սիրտը՝ Վարշավայի Ս. Խաչ կոստյոլում: 4. Դանիացի գրող, փիլիսոփա, աստվածաբան: 6. «Ողբամ զքեզ, Հայոց աշխարհ» պոեմի հեղինակը: 7. Քաղաքական պլակատների ժանրով ստեղծագործող հայ նկարիչ: 10. Շեքսպիրի հերոսուհիներից: 11. Թուրքիայում XIX դ. վերջին եւ XX դ. սկզբին առաջացած, ֆեոդալից կախման մեջ գտնվող անհող գյուղացիության խավ: 12. Դասույն բաժի խոսակցական ձեւը: 16. Իտալացի գրող, հումանիստ: Նրան համարում են դարի հրաշքը: 17. Հայ կոմպոզիտոր, խմբավար, երաժշտական եւ հասարակական գործիչ: 19. 1970 թ. Լուսին հասցված տիեզերակայան: 20. Սարք Հայաստանում: 25. «Ամիրային աղջիկը» վեպի հեղինակը: 26. Ֆրանսիայի գիտական եւ ուսումնական խոշորագույն կենտրոններից: 27. Շվեդ ռեժիսոր, նրա «Էրոտիկա» կինոնկարը դասական կատակերգության օրինակ է: 29. Ռուս ֆիզիկոս, տարրերի պարբերական համակարգի ստեղծողը: 31. Ամրոց, որտեղ պաշարված էր Փառանձեմ թագուհին: 32. Հայ գրող: 33. Մարդասար ակտո մեֆենայի մակնիշ: 37. Հայ Ֆերական, թարգմանիչ, կրոնական գործիչ, թարգմանել է «Զսուրբին հայկաբանութեան կամ ներականութիւն հայկական» գիրքը (1674 թ.), որի համար էլ, ըստ երեւույթին, նրան տվել են այս անունը: 38. Եկեղեցու սպասավոր:

Հորիզոնական

5. Իտալիային պատկանող կղզի: 7. Ֆրանսիացի բանաստեղծ: 8. «Գող կայարակ» երաժշտական դրամայի հեղինակը: 9. «Տարտյուֆ» պիեսի հեղինակը: 13. Ֆրանսիացի բեմադրապետ նկարիչ: 14. Օպերային հայ երգչուհի: 15. Մեծամարտ ռազմական պետություն: 18. Գետ Մեծ Կովկասի նախալեռներում (Թերեքի ավազան): 21. Ամերիկացի գրող, «Քամուց քշվածները» վեպի հեղինակը: 22. Վերածննդի դարաշրջանի հոգեւոր թեմաներով ստեղծագործած գեղանկարիչ: 23. Աղխաֆիկ բուսականությամբ ընդարձակ չորային տարածք: 24. Հայ ժողովրդական եւ գուսանական երգերի կատարող: 28. Ռուս հրապարակախոս, լրագրող: 29. Հեքիաթի հերոս: 30. Հայկական ճաշատեսակ: 34. Ուժեղ գլխացավ, միգրեն: 35. «Մարդը տեղով գաղտնիք է, նրան պետք է հասկանալ, գաղտնազերծել ամբողջ կյանքում եւ չպետք է կարծել, թե իզուր ժամանակ ես կորցրել», հեղինակը: 36. «Ամերիկյան ողբերգություն» վեպի հերոսուհին: 39. Հայ պատմիչ, Մաշտոցի աշակերտներից: 40. Արգասիքով եւ շաքարով պատրաստված թանձր շարպ: 41. Ամերիկացի դերասանուհի Քայրին ...: 42. Հնում օգտագործվող պաշտպանող զենք:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՎԵՔ Ազգ զեղչ գներով

Ամսական բաժանորդագրություն

~~2100~~ **2000 դրամ**

Եռամսյա բաժանորդագրություն

~~6300~~ **5000 դրամ**

Վեցամսյա բաժանորդագրություն

~~12600~~ **9000 դրամ**

«Ազգ» կարող եք բաժանորդագրվել «Հայմամուլի» գործակալություններում եւ «Հայփոստի» բաժանմունքներում:

BULVINOS Bulvinos Chemicals Ltd. London, UK

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Բուլվինոս Քեմիկլզ» ընկերությունը հայտարարում է մրցույթ կենցաղային քիմիայի ապրանքատեսակների մարքեթինգի, մենեջմենթի եւ վաճառքի գծով իրացման գործակալների ընտրության համար, հետեւյալ պայմաններով.

1. Մարքեթինգի գծով մնօրենի պաշտոնի համար՝ բարձրագույն տնտեսագիտական կրթությամբ, 2-3 տարվա մասնագիտական աշխատանքային փորձով:
2. Իրացման գործակալների համար՝ նախընտրաբար մեծածախ վաճառքի փորձով:
3. Անձնական օգտագործման ավտոմեքենա՝ բարվոք վիճակում եւ վարորդական իրավունք (բոլորի համար):
4. Հայերեն եւ ռուսերեն լեզուների լավ իմացություն (բոլորի համար):
5. Տարիքը մինչեւ 35 տարեկան:

Դիմողներին խնդրվում է ռեզյումեները ներկայացնել մինչեւ 1999թ. նոյեմբերի 23-ը, փակ ծրարներով, հետեւյալ հասցեով.

«ԲՈՒԼՎԻՆՈՍ ՔԵՄԻՔԼԶ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐՇԱԿՈՒՆՅԱՑ 278,
ՀԵՌ.՝ 480201, 480171

UMCOR

ԱՄՔՈՐ կազմակերպությունը հայտարարում է տենդեր 70 տոննա պանիր գնելու համար

ԱՄՔՈՐ ամերիկյան մարդասիրական կազմակերպությունը ցանկանում է գնել **70 տոննա** տեղական արտադրության Լոռի պանիր մանկատների, տուն-ինտերնատների, օժանդակ դպրոցների եւ նմանատիպ հիմնարկությունների սոցիալապես անապահով սաները անվճար բաշխելու նպատակով:

Հայտ կարող են ներկայացնել միայն այն ձեռնարկությունները, որոնց գործունեությունը պետականորեն գրանցված է եւ ունեն Լոռի պանիր արտադրելու արտոնագիր:

Առաջարկվող պանիրը պետք է ստուգվի եւ ըստ սանիտարա-հիգիենիկ ցուցանիշների համապատասխանի ՀՀ-ում գործող նորմերին: Պանիրը պետք է բավարարի հետեւյալ որակական հատկանիշները՝ **յուղայնությունը չոր նյութերում- ոչ պակաս քան 50 %, աղի պարունակությունը- ոչ ավել քան 3.5 %, խոնավություն- ոչ ավել քան 44 %, հասունացման շրջանը- առնվազն 2 ամիս:**

Հայտում առաջարկվող պանրի նվազագույն քանակությունը (լոտի չափը) հինգ տոննա է:

ԱՄՔՈՐ-ը պանիրը կգնի **հինգ ամիսների ընթացքում,** հավասար քանակություններով **2000 թվականի փետրվարից մինչ հունիս:**

Ճահագրգիռ ձեռնարկությունները կարող են հայտի ձեւ վերցնել ԱՄՔՈՐ-ի Երեւանյան գրասենյակից **(Կարապետ Ուլնեցու, նախկին Զափարիձեի փողոց, 16 տուն, հեռ. 24-81-41 եւ 28-29-77):** Հայտերը պետք է ներկայացվեն կնքված ծրարների մեջ ոչ ուշ, քան սույն թվականի **դեկտեմբերի 1-ը, մինչեւ ժամը 17-ը:**

Կքննարկվեն միայն ամբողջական տեղեկություններ պարունակող հայտերը:

Հայտերը պետք է ընդգրկեն տեղեկություններ հետեւյալի մասին. ձեռնարկության անվանումը, տնօրենի անունը, լրիվ հասցեն, հեռախոսի համարը, պետական ռեգիստրի, ձեռնարկության սեփականության կարգավիճակին վերաբերող վկայականների (սեփականաշնորհման վկայական, վարձակալման պայմանագիր...), սննդամթերքի համապատասխանության եւ վերոհիշյալ պանիրը արտադրելու արտոնագրի պատճենները, առաջարկվող լոտերի քանակը եւ մեկ կիլոգրամի գինը հայկական դրամով՝ առանց ԱԱՀ-ի:

Առաջարկված հայտերը կքննարկվեն ԱՄՔՈՐ-ի կողմից **1999 թ. դեկտեմբերի 2-ին** եւ առաջարկված պանրի որակը ստուգելուց հետո, տենդերի հաղթողների հետ ԱՄՔՈՐ-ը կկնքի պայմանագրեր մինչեւ **1999 թ. դեկտեմբերի 28-ը:**

ԱՄՔՈՐ-ն իրավունք է վերապահում առանց որեւէ պատճառի մերժել ցանկացած եւ բոլոր հայտերը:

Osi Assistance Foundation-Armenian Branch Office

Vacancy Announcement

The Armenian Branch Office of the Open Society Institute Assistance Foundation is currently seeking applications for the following position:
Program Coordinator for the Civil Society, Law, and Media Programs of the OSI AF Armenian Branch.

This program is run under the supervision of the Country Director and local Board of Directors. The Coordinator's responsibility will be to oversee the successful implementation of the Foundation's Programs in the respective areas. Qualifications will include:

- Strong interest in the field of Civil Society and Law
- University degree in Law
- One year minimum experience in an international organization
- Strong organizational skills
- Good knowledge of relevant software programs: Microsoft Office
- Ability to handle confidential issues
- Self-motivation with an ability to set and meet goals
- Ability to work under pressure and willingness to work long hours
- Fluency in English, Armenian, and Russian

For sumbission of applications/CVs please contact
OSI AF-Armenian Branch Office at:
53b Aigedzor Str.
Tel: 27 21 19, 27 17 13, 27 17 19, E-mail: jobs@osi.am
Deadline for submission of applications is December 10, 1999, 5:00 p.m.

«ԿԵՐԱՄԻԿԱ» ՍՊԸ-Ն ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

22-28 տարեկան բարձրագույն կրթությամբ տղաների՝ կազմակերպության առեւտրի բաժնում աշխատելու համար:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 61-63-00 կամ այցելել Ավան, 4-րդ փող., 19 շենք, «Կերամիկա» ՍՊԸ կադրերի բաժին, ժամը 17⁰⁰-18⁰⁰:

Անհրաժեշտ է ներկայացնել ինքնակենսագրություն՝ հայերենով:

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

«Ռույս-1» արտադրական կոոպերատիվը, գրանցված 1994 թ. Աշտարակի պետռեգիստրում: Վկայական N 01 Ա 16.080.00463, գրանցման համարը՝ 028945: Ձեռնարկության հետ կապված բոլոր հարցերը լուծել երկու ամսվա ընթացքում:

Տրվում է վարձով

2 սենյականոց բնակարան Դավթաշեն-Ավանի Բ-2 թաղամասում:

Հեռ. 56-29-42, 35-12-52

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

«Յուվենտուս-96» ՍՊԸ-ն, գրանցված Արաբկիրի շրջանում: Վկայականի N 026885, գրանցման N 264.110.0289, գրանցման ամսաթիվ 02.07.96 թ.:

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑ

23 Նոյեմբեր

Հ1

17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտ
17.45 Մուլտֆիլմ «Լինում են, չեն լինում մեծեր»
18.00 Հեռուստասերիալ «Մութ կնոջ բումանգով»
18.55 Բանուգործ
19.10 Հեռուստալոտո
19.50 Ձեր գույքային իրավունքները
20.00 Երեմ երգ
20.25 Արտակարգ պահ
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
21.50 Գ/Ֆ «Թանկեն սազա»
23.40 Հենց այնպես
00.00 Հայլուր
00.20 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.20 Ռուբիկոն+

Պրոմեթեւս

9.05 Վաղ առավոտյան
10.00 Մուլտֆիլմ
10.20 «Անուշ լինի»
10.40 Սերիալ «Կանանց աշխարհը» (10-րդ մաս)
11.25 Զրույց-շոու «Մենյակ»
12.00, 18.00, 20.30, 1.10 Լուրեր
18.20 Մուլտֆիլմ
18.40 Վավ. սերիալ «Բնությունը պահապան» (16-րդ մաս)
19.05 Մարզաշխարհն անցած շաբաթ
19.40 Աշխարհի հրաշալիքներ. Կոլիզեյ
19.55 Երաժշտական ծրագիր «Սոլի բանալի»
21.00 Սերիալ «Կանանց աշխարհը» (11-րդ մաս)
21.50 Ծանոթ անծանոթը
22.15 Երեկ եւ այսօր
22.35 Ուշ երեկոյան
23.25 Գ/Ֆ «Իմ լավագույն ընկերոջ հարսանիքը»
01.25 Գ/Ֆ «Արմագեդոն»

Ար

9.00 Տոմար
19.00 Հրապարակ
19.10 «Չոչիկը» ներկայացնում է բնաշխարհ
19.30, 21.30, 23.30, 2.30 Սուրհանդակ
19.50 Մաժուլի խոսնակ
20.05 Հմայիլ
20.30 Աստարեգ
21.10 Չոչիկ
21.50 Գ/Ֆ «Թումենի շոուն»
24.00 Անդորր
0.05 Ակեսա
0.30 Խուժան պահ
0.50 Գ/Ֆ «Ապաստարան»

ՈՐՏ

7.00, 9.00 Բարի առավոտ
8.40, 9.45 Ընտրություններ 99
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քենաց թույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիա «Պուշկը եւ Ռումոկը»
16.30 Ամեն ինչ հնարավոր է
16.50 Լեռան արձան
17.15 Մինչեւ 16 եւ բարձր
17.45 Սերիալ «Քենաց թույն»
19.00 Նորություններ
19.25 Այստեղ եւ հիմա
19.55 Փնտրում եմ քեզ
20.40 Սերիալ «Բուդուլայի վերադարձը»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Ընտրություններ 99
23.10 Գ/Ֆ «Անհասցե աղջիկը» (դերերում Ս. Կարապինսկայա, Ն. Ռիբնիկով, է. Գարին, 1957 թ.)
00.50 Հիշում եմ... Սիրում եմ...
01.20 Նորություններ
01.45 Գ/Ֆ «Երաժշտություն կանգի սակ» (դերերում Պրինց, Ի. Ջակեց, Ա. Գեյ, ԱՄՆ, 1990 թ.)

РТР

7.30 10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
9.20 Հերթապահ բաժանմունք
10.20 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
10.30 Հեռուստախաղեր «Արենա սպորտ»
11.00 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
11.10 Սերիալ «Գնչուհին»
12.00 Սերիալ «Մեր զաղտնիքի ամառը»
13.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
13.50 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
14.00, 18.00, 20.00, 22.00, 02.00 Լուրեր
14.25 Հեռուստախաղ «Հարյուրը մեկին»
15.10 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.10 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
17.00 Խանութ բազմոցի վրա
17.30 Մուլտֆիլմեր
18.25 Աստարակ
18.55 Սերիալ «Կոմիսար Ռեքսը»
20.35 «Կյոր սեղան»
21.00 Հրապարակախոսական թոք շոու «Ժողովուրդն ուզում է իմանալ»
21.20 Լիակատար մոդեռն
22.50 Կինոյի ժամ. ռուսական դետեկտիվ «Կարմիր սեղին»
00.30 Հերթապահ բաժանմունք
00.50 Ակտո+TV
01.30 Բարձր նորաձեւության շաբաթ Մոսկվայում. օրագիր
02.20 Խանութ բազմոցի վրա

ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (590000), տեղեկագրով (1600 դրամ), սկավառակով (3600 դրամ), INTERNET ցանցով (www.arminco.com/spyur; spyur.acc.am; armscape.com/spyur)

«Ազգ» ... Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Դաշնագ 69150 Պատվեր 1156 Տպաքանակ 4000 Ստորագրված է տպագրության 22. 11. 1999 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@